

A szabadkai negyedmillió betöréses lopás kiderítése.

Az 1886. év október 28—29-ke közötti éjjel Geiger Adolf szabadkai lakos lakásába ismeretlen tettesek hallatlan vakmerőséggel betörték s onnan bámulatos ügyesség és találékonysággal egy Wertheim-féle pénzszekrényt — melyben mintegy 250 ezer frt készpénz, több ezer frt értékű ékszer és értékpapír volt elhelyezve — elloptak.

Ezen vakmerő lopási eset után, — mely ország-szerte feltűnést keltett — a szabadkai rendőrség, a Budapest fővárosi titkos rendőrség és a vidéken a magy. kir. csendőrség is a legszorgosabb nyomozásokat és kutatásokat eszközölte s bár a nyomravezetőnek 5000 forint jutalom volt biztosítva, mindennek daczára a tettesek kideríthetők nem voltak, minthogy az ezen betöréses lopásban gyanúsakként letartóztatott egyéneket a szabadkai kir. törvényszék a vád alól felmentette s ellenük minden további eljárást beszüntetett.

Klemm Jusztin csendőr-főhadnagy, zombori szakaszparancsnok, ki képcségeinek s ügybuzgalmának már számtalanszor adta tanujelét, az esetet úgyszólván magáévá tette, és nem szűnt meg — a legnagyobb óvatossággal — az ügygyel foglalkozni; kereste a szálat, kutatott, nyomozott és majdnem kétévi fáradhatlan szorgalma megtermette gyümölcsét, s fényesen bebizonyította, miszerint a buzgó tevékenység és ha az ember a küzdelem nehézségeitől vissza nem riad, ha ismételt sikertelenségek miatt el nem csügged, ha kitüzött célja felé következetesen törekszik, — célját eléri és a várt eredmény el nem marad.

S ezen eset kiderítésének körülményeiből látható az is, hogy mily fontos a közbiztonsági szolgálatban a személyösmeret s a megelőző jeles szolgálatok okozta közbizalom; — mert, mint látni fogjuk, Klemm főhadnagy személyi összeköttetései útján, a benne

helyezett feltétlen bizalom folytán bizalmas úton jutott egy bűntény elkövetésének közlése által az első nyomhoz s az ezen eset kiderítése körül felmerült adatok útján találva fel az összekötő fonalat a szabadkai lopáshoz: végre sikerült ezen fontosabb bűntény elkövetésének részleteit is kideríteni s a tetteket az osztó igazság kezébe szolgáltatni.

Áttérve a tárgyra, e vakmerő lopás kiderítésének körülményeit az alábbiakban adjuk:

Az 1888. év augusztus havában Klemm Jusztin főhadnagy titokban folytatott kutatásában már annyira előrehaladott, annyi adattal és bizonyítékkal rendelkezett, hogy a betöréses lopási eset kiderítéséhez hozzá foghatott s e célból Martonosra kiszállott, a hol működését megkezdette.

Minthogy igen messze vezetne a nyomozás minden mozzanatának elbeszélése; az áttekinthetés és könnyebb megértés végett egyenesen az elkövetett bűntény lefolyását közöljük, úgy, a mint az az alapos és fáradságos nyomozás útján kiderítettett.

Ugyanis az 1886. év október 14-én Juhász Zsigmond János szabadkai lakos házánál Vucsetics Imre, Madaczki Antal, Juhász Zsigmond Mihály összejöttek és borozás közben azon tanakodtak, hogy miként kellene pénzt szerezni; e tárgy vitatása közben Vucsetics Imre azt indítványozta, miszerint haszontalanságokkal ne foglalkozzanak, tud ő egy helyen sok pénzt, ha beleegyeznek, hát majd elhozzák azt. A czinkosok Vucsetics indítványát elfogadták s ez alkalommal egyszersmind megállapodtak abban, hogy tervüket 14 nap múlva, azaz október hó 28-án fogják keresztül vinni, megállapították még a találkozás helyét és idejét is s egyben a szükséges álkulcsok és egyéb betörő szerszámokról való gondoskodást Vucsetics magára vállalta.

Október hó 28-án éjjel $1\frac{1}{2}$ 10 órakor a fentebb megnevezett czinkosok Szabadkán a nagy templomnál találkoztak és onnan indultak el bűnös vállalatuk végrehajtására, mely célból Juhász Zsigmond János

a templommal szemben lévő faraktárból egy hosszú lajtorját lopott és azzal a Gombkötő-utczába mentek; itt a lajtorja segítségével egy magas kökerítésen át egy kertbe jutottak, mely Geiger házának harmadik szomszédságában fekszik; a lajtorja további felhasználásával még egy házban és egy istállón másztak át, míg a Geiger ház istállójának tetejére kerültek s innen az udvarra egy kötél segélyével akként jutottak le, hogy azt az istálló mellett álló terebélyes fakinyuló ágára erősítették s azon egyenként leereszkedtek.

Vucsetics Imre a magával hozott álkulcsok egyikének segélyével az utczára nyíló kaput, egy másikkal pedig a pénztárszobába nyíló ajtót kinyitotta. De mielőtt munkához láttak, Vucsetics az istállóba ment meggyőződést szerezni, vajjon a kocsisok alszanak-e? Ezeknek mély alvásáról meggyőződván és miután az utczán is teljes nyugalom uralkodott, hozzá láttak a pénztárszekrénynek helyéből való kiemeléséhez.

A pénzszekrény a nagyobb fajtájúak közé tartozván, kiemelése nem volt könnyű feladat; azonban a tolvaj-furfang, a zshivány-ügyesség sok akadálylyal képes megküzdeni, sőt lehetetlennek látszó munkát képes elvégezni; azt bizonyítja a jelen eset is, midőn négy betörő oly vas szekrényt volt képes ellopní, melynek továbbszállítása vagy helyéből való továbbmozdításához rendes viszonyok között 7—8 ember szükséges.

A pénzszekrény kiemelését a következőképen hajtották végre: Geigernek az udvarban álló szekeréről leszedték a kötélnyaklókat, azokkal a pénzszekrényt körülövezve, állványáról huzták lefelé, elébb azonban a szobában lévő két bundával a padlót befödtek, hogy az a szekrény buktatása folytán keletkezett zajt fel fogja; ily módon s mindig a bundák egyikén buktatva vonszolták ki a szekrényt a kapu aljáig, a hol azt a Geiger szekerére akként hengergették fel, hogy elébb annak hátsó kerekeit kisedték és azt hátuljával az ajtó küszöbéhez állították és midőn a szekrény a

kocsin már rajta volt, a kiszedett kerekeket újból helyre rakták.

Ennek megtörténte után Vucsetics Imre és Juhász Zsigmond János ez utóbbi lakására mentek, a már készen állott két lovas fogaton a helyszínére visszahajtottak és a Geiger-ház előtt oly módon állottak meg, hogy a kocsi hátulja a kapu felé volt fordulva, ekkor a pénzszekrényel terhelt kocsit ahhoz kötözték s lassan megindultak, mindnégyen az első kocsin foglalván helyet készen arra, hogy üldöztetés esetén az oda akasztott kocsi kötelékét elvágva, azt a lopott tárggyal együtt elhagyják és elmenekülnek.

A gazoknak azonban kedvezett a szerencse, háborítlanul értek a zombori kapuig, itt a sorompó nyitva lévén, kijutottak a szabadba és miután az országútról letérve egy dülő-úton jó darabig haladtak, egy alkalmas helyen megállapodva, hozzáláttak a szekrény feltöréséhez, a mi következő módon történt. A pénzszekrényt a szekérről a földre dobták, azután Vucsetics Imre a magával hozott súlyos kovács kalapáccsal a szekrény egyik pontját kezdte kalapálni, ezen kalapálást a négy tolvaj felváltva körülbelől egy óra hosszáig folytatta és azután fejszecsapásokkal a bezuzott részeket elválasztva, körülbelől 1 és $\frac{1}{2}$ órai fáradságos munka után azon akkora nyilást vájtak, hogy abba Vucsetics Imre keze belefért. (Megjegyzendő, miszerint Vucsetics Imrének feltűnő kicsiny és hajlékony keze van.)

Vucsetics tehát hozzáfogott a szekrény kiürítéséhez és midőn a bankjegyeket és papirokat mind kiszedte, egy jókora zacskót is kihuzott a szekrényből, a melyben szintén pénz volt. Ezt azonban egyszerűen félre dobták, mivel apró pénzzel bajlódni nem akartak.

A bankjegyeket egy zsákba rakva abban állapodtak meg, hogy a pénzt Huszta Ferencz szabadkai lakoshoz, Juhász Zsigmond János sógorához, szállítják, — mivel azt ott, a mennyiben Huszta tisztességes ember hírében áll, nem fogják keresni; meg egyeztek egyszersmind abban is, hogy osztozkodás

végezt ugyanaz nap délután 1 órakor Szabadkán Huszta Ferencz házánál összejönnek.

Itt megjegyztetik, miszerint az egész művelet, vagyis a pénzszekrény ellopása és a pénznek birtokba vétele éjjel $1\frac{1}{2}$ 11 órától körülbelől reggel $1\frac{1}{2}$ 5 óráig tartott, vagyis 6 óra lefolyása alatt történt.

Az osztozkodás a kitüzött helyen és időben tényleg megtörtént; azonban azt teljes bizonyossággal megállapítani nem lehetett, hogy a tettesek mindegyikére mennyi jutott a zsákmányból, de a nyomozás során a tettesek beismerése és egyes tanuk vallomásai alapján 30–35 ezer forintra lehet tenni azon összeget, a mi a tettesek mindegyikére és az orgazdára a készpénzből jutott.

Annak ismertetése, hogy a tolvajok a most leirt módon szerzett tömérdek pénzt hova fordították vagy azzal mit cselekedtek, nem tartozik ezen leírás keretébe; a folytatás érdekében csupán annyit kell okvetlen megjegyzeni, miszerint Vucsetics Imre zsákmányából 22 darab ezer forintos bankjegyet ágyasának Törköly Verának oly utasítással adott át, hogy azokat Pusztá Kula-Gyulafalván lakó nővérénél, Törköly Pirosnál, férjezett Bezdán Antalnénál rejtse el s ez meg is történt akként, hogy Törköly Vera a mondott bankjegyeket egy bádóg dobozba csomagolta és azt Bezdán Antal dohánypajtájának falába befalazta.

Fölötte érdekes ezen betöréses lopás kinyomozása illetve felderítése, s ezen alkalommal el lehet mondani, hogy a régi közmondás, mely szerint «egyik holló a másik szemét ki nem vájja» nem érvényesült, mert épen az egyik részre esett zsiros koncznak egy másik rabló-csoport által történt elrablása vezetett nyomra és tette lehetővé a már-már kideríthetlenné látszó bűntény kinyomozását.

Az eset lefolyása s kiderítése különben következőképen történt:

Az 1888. június hó 10-én Martonoson országos vásár tartatott, mely alkalommal Csonka Bálintnál, —

ki különben ezen időben Martonoson felelős éjjeli őrvolt — Faragó József és felesége martonosi s Maczonka György ó-moraviczai lakosok összejöttek és borozás közben Csonka Bálint azon óhaját fejezte ki, hogy «jó volna egy kis pénzmagra szert tenni».

Ezen indítványra Maczonka György Csonka Bálintot kiszólította a ház kertjébe és tudomására hozta, miszerint «ő tud pénzt, de még egy czimbora kell» s erre azután abban állapodtak meg, hogy a jelen lévő Faragó Jóskát avatják be tervükbe, mi abból állott, hogy a Vucsetics Imre megbizásából ágyasa Törköly Veron által Gyulafalván a Bezdán Antal házában elrejtett 22 ezer forintot megszerzik.

A beavatás és felszólítás megtörténvén, Faragó beállott czimborának. A tervbe vett ügy keresztülvitele iránt, valamint a találkozás helyére és idejére nézve is már ez alkalommal teljesen megegyeztek, azután széjjel oszoltak.

Maczonka György azonban nagyobb biztonság okáért Korhecz János petrovoszelloi rendőrbiztost is beavatta tervükbe, és a rendőrbiztos csatlakozván hozzájuk, beállott a rablócsoportha negyedik czimborának.

Junius hó 29-én este Csonka Bálint, Maczonka György, Faragó József és Korhecz János Szabadkán találkoztak, hová Korhecz egyik legényét, névszerint Koncsek Jánost is magával hozta — ki azonban tervükbe beavatva nem lett, — egyszersmind hozott magával, a rajta levőn kívül még két rendbeli egyenruhát és fegyverzetet is.

Szabadkáról két kocsin indultak el és miután útközben Csonka Bálint és Maczonka György a Korhecz János által hozott rendőri ruhába felöltöztek, éjjel 12 óra tájban Gyulafalvára megérkeztek. A falu bejáratánál megállapodván, az egyik kocsi a Korhecz legényével ott maradt, míg a másik a rendőrruhába öltözött három rablót a megjelölt helyre Bezdán Antal házához szállította; ezen fogatnak kocsisa Faragó József volt.

A három álruhás rabló a házba behatolván, Csonka Bálint Bezdán Antalnak és feleségének bemutatta magát mint a n.-kikindai kir. törvényszék főbiztosa; egyben felszólította az illetőket, hogy a Geiger-féle betöréses lopásból eredő, náluk rejtegetett 22 darab ezer forintos bankjegyet adják elő, minthogy annak előadását a nagy-kikindai törvényszék követeli, őt bizván meg ezen pénzösszeg beszállításával. Mivel pedig a felszólítottak a hozzájuk intézett követelésnek eleget nem tettek, illetve a kérdéses pénz létezését tagadták, megkötöztettek, a szekérre dobattak és a falu végén álló második szekérhez szállítottak; Csonka és Maczonka a megkötözött nőt innen lakásába visszaszállította és ott a legkegyetlenebb kínzásokkal a pénz rejtekhelyének megjelölését tőle kicsikarták, a midőn Csonka Bálint a dohánypajta falát egy fejszével kibontotta, a dobozt magához vette és a megkötözött nőt visszahagyva, a község végén álló szekereikhez indultak.

Megjegyzendő miszerint Csonka és Maczonka művelete alatt Korhecz a kezei között maradt szerencsétlen Bezdán ellen alkalmazta a legválogatottabb kínzásokat.

Miután a megkínzott Bezdánt lakására visszakisérték, Maczonka a zsákmányt azonnal elosztotta, s annak megtörténte után Korhecz legényével a saját kocsiján Petrovoszello, a többi pedig Szabadka irányában eltávozott.

Az itt elmondott rablási eset keresztülviteléből határozottan megállapítható, miszerint Maczonka György úgy a Geiger-féle betöréses lopásról, mint Vucsetics zsákmányrészének mennyiségéről s annak rejtekhelyéről tökéletesen és a legpontosabban tájékozva volt.

Csonka Bálintról, mint a Vucsetics Imre kárára elkövetett és a fentebbiekben elmondott rablás főcinkosáról érdemes felemlíteni, miszerint eddig összesen 22 évi fegyházbüntetést szenvedett el, az illavai fegyházból egy ízben megszökött, de kézrekerült; 1885. évben szabadult ki a fegyházból és Bács-Bod-

roghmegye Martonos községben letelepedvén, 2 évig rendőri felügyelet alatt tartatott, mely idő alatt türehető magaviseletet tanúsított. Ezen idő után azonban miut felelős éjjeli őr alkalmaztatván, megkezdte garázdálkodását, míg végre hurokra került.

Klemm Jusztin főhadnagy bizalmas úton először is ezen — a Vucsetics Imre kárára elkövetett — rablási esetnek jött nyomára s annak kutatása közben találta meg azon helyes irányt s gyűjtötte össze azon megdönthetlen adatokat, melyek a Geiger-féle negyedmiliós lopás felderítésére vezettek.

Rendszerint minden nagyszabású eset felderítésénél, a midőn t. i. kipróbált, ügyes, tapasztalt és agyafurt gonosztevők kerülnek kézre, a bűncselekmények egész halmazata szokott napfényre jönni, és akkor a kisebb gazemberek is, úgymint orgazdák, segédkezők, elrejtők, pénzfelváltók stb. stb. szintén hurokra és a főgonosztevők mellé a vádlottak padjára kerülnek. Ugy történt ezen alkalommal is. A fentebb elmondott két bűncselekmény kinyomozása folyamán egész halmaz büntetendő cselekmény derítettén ki, a szegedi kir. törvényszék összesen 18 bűnös fölött mondott ítéletet. Ezen ítélet a csendőrség által elért eredményt a legjobban tárja elénk, minélfogva annak kivonatban való közlése mint e közleménynek kiegészítő része az alábbiakban lesz ismertetve.

1. Vucsetics Imre 7 rendbeli lopás büntette, 1 lopás büntettének kísérlete, 1 lopás vétségében való részesség, 1 orgazdaság vétsége, 2 rendbeli közokirat hamisítás büntette, 3 rendbeli hamis közokirat tudatos használatának büntette és 1 közbiztonság elleni kihágás miatt összbüntetéskép 10 évi fegyházra és 10 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére ítéltetett.

(A fentieken kívül bizonyíték hiányában 3 lopás büntettének vádja, továbbá lólevél, marhalevél és úti igazolvány őrlelapok valamint hamis pecsétnyomók miatt ellene emelt vád és következményeinek terhe alól felmentetett.)

2. Bulgovics Antal szándékos emberölés büntette, 2 rendbeli lopás büntette, 2 rendbeli orgazdaság büntette, 2 rendbeli hamis közokirat tudatos használatának büntette és egy közbiztonság elleni kihágás miatt összbüntetéskép 10 évi fegyházra és 10 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

3. Madaczky Antal 3 rendbeli lopás büntette miatt összbüntetéskép 6 évi fegyházra, valamint 6 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

4. Törköly Veron 3 rendbeli orgazdaság büntette; egy orgazdaság vétsége és egy hamis közokirat tudatos használatának büntette miatt összbüntetéskép 5 évi börtönre, valamint 5 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

5. Gyurkovics Mézes István egy lopás büntette és egy hamis közokirat tudatos használatának büntette miatt összbüntetéskép 5 évi börtönre, valamint 5 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

6. Csonka Bálint egy rablás büntette és egy lopás büntette miatt összbüntetéskép 12 évi fegyházra, valamint 10 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére.

7. Korhecz János egy rablás büntette és egy könnyű testi sértés vétsége miatt összbüntetéskép 8 évi fegyházra, 20 frt pénzbüntetésre, valamint 10 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

8. Faragó József egy rablás büntetében való részesség, egy lopás büntette és egy lopás vétsége miatt összbüntetéskép 5 évi fegyházra, 5 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

9. Balázs Bartus egy orgazdaság büntette és egy bűnpártolás vétsége miatt összbüntetéskép 4 évi börtönre, valamint 5 évi időtartamban hivatalvesztésre.

tésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

10. Balázs Bartusné szül. Braun Kati egy orgazdaság büntette miatt 2 évi börtönre és 3 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

11. Lövy Jakab egy orgazdaság büntette miatt $2\frac{1}{2}$ évi börtönre és 3 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

12. Pintér Imre egy lopás büntette miatt egy évi börtönre és 3 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

13. Bossert József egy orgazdaság büntette miatt egy évi börtönre, valamint 3 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

14. Laki János egy lopás büntetében való részesség miatt 6 havi börtönre, valamint 3 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

15. Faragó Miklós egy lopás büntette miatt 3 évi fegyházra, valamint 3 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

16. Lakatos József egy lopás büntette és egy hamis közokirat tudatos használatának büntette miatt össz-büntetéskép $2\frac{1}{2}$ évi fegyházra, valamint 3 évi időtartamban hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére.

17. Sipos Damján könnyű testi sértés vétsége miatt 2 havi fegyházra, valamint 20 frt pénzbüntetésre.

18. Kristóf Imre könnyű testi sértés vétsége miatt 2 havi fegyházra, valamint 20 frt pénzbüntetésre ítéltettek.

A fentebbiekben felsorolt igen dicséretes eredmények eléréséhez és biztosításához Szombath József örsvezető czimzetes őrmester, Kekezovics Gyula, Reiner Lipót örsvezetők, Grozea Sándor és Kurucz Miklós csendőrök a helyszínen tanúsított kiváló ügybuzgal-mukkal, fáradhatlan tevékenységükkel, észszerű eljárá-

suk és találékonyságukkal, valamint a nyomozást vezető Klemm főhadnagytól nyert parancsoknak pontos és lelkiismeretes végrehajtásával kiválóan kitüntették magukat. Ezen hasznos és sikeres működésükért Honvédelmi Minister úr ő Nagyméltóságának 1890. évi márczius hó 28-án kelt 13919/XVI. számú rendeletével dicsérő okirattal lettek kitüntetve, Belügy-minister úr ő Nagyméltóságának márczius hó 19-én kelt 17703/VIII. számú rendeletével pedig Szombath József czimzetes őrmester 50 frt, Kekezovics Gyula, Reiner Lipót őrsvezetők egyenként 40 frt, Grozea Sándor és Kurucz Miklós csendőrök 30—30 frt jutalomdíjban részesítették.

De nagyobb az egyesek dicsőségénél az erkölcsi elégtétel és a nagy tettek sikere fölötti büszkeség, melyben a testület minden egyes tagja egyformán osztozik; az ily dicsőségből a testület minden egyes tagja jogosan követelheti részét, mert a haderő jelszava szerint «valamennyi egyért és egy valamennyiért».

Kitartás a legvégsőig, szorgalom a szolgálatban a lehetőség határáig: akkor semmi sem lehetetlen, akkor a lehetetlennek látszó legnehezebb feladatot is sikerrel fogjuk megoldani, életképességünket bebizonyítani, de a közjó érdekében ilyformán tett hasznos szolgálatunkkal fáradságos pályánkat a dicsőség hervadhatlan lombjaival is megkoronázzuk.

*

14. *Borbély* István,
15. *Bernschütz* József és
16. *Horvát* Kálmán őrmesterek, továbbá
17. *Marcza* Daniel,
18. *Molnár* István,
19. *Györe* Ferencz,
20. *Turi* Károly,
21. *Kardos* Géza és
22. *Szücs* János őrsvezetők s végül
23. *Szabó* Sándor és
24. *Vörös* István csendőrök, a m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában.

Egy lótolvajszövetkezet kiderítése és kézrekerítése.

Somogy és az ezzel határos vármegyékben a lólopás mindég nagy szerepet játszott a tolvajkrónikában. Régi időktől ismeretes, hogy Somogymegye mindég kedvelt tartózkodási helye volt a tolvajoknak és rablóknak, mert ha a Dunántúl déli részeiben bárhol egy tolvaj- vagy rablóbanda fellépett: bizonyára Somogymegyében is garázdálkodott és pedig vagy közvetlen, vagy pedig a somogymegyei hirhedt pásztorok felhasználták e bandák hírét s ezek neve alatt vitték véghez bűnös üzemleiket.

A somogymegyei nagy kiterjedésű erdőségek ugyanis a tolvajok és rablók garázdálkodásait igen elősegítik és nagyban megkönnyítik, mert az erdőkben tartózkodó pásztorok, kik minden rosszra készek és maguk is nagyobb részben tolvajok, minden egyes gazembernek — vizionszolgálat reményében — szívesen rendelkezésre állanak. Ők a lopott jószágot nyájukba ellenvetés nélkül befogadják, azt adandó alkalommal továbbítják vagy elrejtik, esetleg eladják és soha semmit el nem árulnak s mert a földműves nép is haszonlesésből a tolvajt és rablót szívesen támogatja: mi sem természetesebb, mint az, hogy Somogymegye iránt a tolvajok és rablók mindég előszeretettel viselkedtek.

Egy nyíltan fellépő rablóbanda ma már, — a csendőrség szervezése folytán, — sokáig nem tarthatja magát; de egy jól szervezett tolvajbanda, ha megfelelő összeköttetések és orgazdák fölött rendelkezik, már hosszabb ideig üzheti bűnös üzemleit, mert ily tolvajok előre megfontolt kiszámítással és minden veszedelmet elhárító ügyességgel hajtják végre a lopást és a lopott jószágot ép oly elővigyázattal értékesítik.

Különösen nagy elővigyázattal működnek a szövetkezett lótolvajok.

Ezeknek, hogy a lopott lovakon veszély nélkül

túladhassanak, járlatokra van szükségük; ezért egy jól szervezett lótolvajbanda minden egyes tagja már jóelőre el is látja magát különböző nemű, színű és magasságú lóra szóló járlattal, vagy pedig pecséttel ellátott marhalevél-ürlapokkal, hogy adandó alkalommal a lopott, esetleg a hozzá továbbítás végett hozott lovon minden nehézség nélkül azonnal túladhasson.

Minél tökéletesebb a hamis járlat, annál biztosabb és könnyebb ezen tolvajok működése, miért is a szabályszerű járlatnak a csalódásig hűen való utánzata — tehát hamisítása — ép oly nehéz feladatát képezi a tolvajoknak, mint a marhalevél-ürlapok beszerzése. Az ürlapok részint lopás, részint pedig csalárd vagy más rosszlelkű üzelmek útján kerülnek e tolvajok kezére, kik azután azokat valamely, az írásban és a marhalevelek kiállításában jártas czinkostársuk által tetszésük szerint kitöltetik és bármely községnek hivatalos pecsétjéhez hasonló pecsét-lenyomattal elláttatják; tehát oly jól hamisítják, hogy az ily hamisítványt a valódi marhalevéltől megkülönböztetni nem lehet. Ily marhalevelek hamis volta csak akkor derülhet ki, ha azok azon község marhalevél iktató-könyvével hasonlítottatnak össze, a mely község előljárósága a marhalevelen kitüntette van. Minthogy azonban ily gazemberek a marhaleveleket oly község nevére állíttatják ki, mely az eladás helyétől jó távolra esik, — az illető vevőnek pedig sem alkalma, sem ideje nincs arra, de még eszébe se jut, hogy a vett állat marhalevelét a kiállító község iktatókönyvével összehasonlítsa; ennél fogva azt jóhiszeműleg elfogadja. Ha a tolvaj a lovon túladdott, a felfedezéstől többet nem igen tarthat, mert a lopott lovat rendesen vásáron adja el és — miután a járlaton nem a valódi, hanem egy költött név áll, a vevő pedig őt személyesen nem ismeri és sohasem látja őt többé, — természetes, hogy a tolvaj ezen kevés veszélylyel járó, de jól jövedelmező büntettet, serkentve az elért siker által, minél gyakrabban elköveti.

Minél könnyebb szerrel jutnak a tolvajok a jól hamisított járlatokhoz, annál könnyebb működésük is és — úgy mondva — biztosan dolgoznak akkor, ha e járlatok megszerzését nekik községi előljárók vagy tanult emberek közvetítik.

Egy ily lótolvajszövetkezet, mely működését több megyére terjesztette ki s melynek kezén több száz ló tűnt el és ez által a lakosságnak ezrekre menő kár okoztatott, mely bandát körjegyzők, községi előljárók, tanítók és ispánok is támogattak haszonlesésből, — ütötte fel tanyáját Somogyban és az azzal határos megyékben.

E tolvajbanda — tekintve, hogy az említett intelligensebb egyének által a félrevezetésre és csalásra szükséges kellékekkel ellátott, éveken át zavartalanul pusztított az említett megyék lóállományában; míg végre **Baksay Sándor** hadnagy, kaposvári szakas zparancsnoknak sikerült e bandát leleplezni és tagjait az igazságszolgáltatás kezébe átadni.

A csendőrség minden fáradozása az 1887. évig eredménytelen maradt; mert habár gyanu alapján egyesek fel is lettek jelentve, ezek kellő bizonyítékok hiányában mindig kisiklottak a büntető igazságszolgáltatás kezeiből.

Ezért *postupici* **Kostka Pál** százados, pécsi szárnyparancsnok, kinek éber figyelmét nem kerülte ki azon körülmény, hogy szárnya területén a gyakori lólopások rendkívüli furfangos módon követtetnek el, az 1887. évben felhívta a minősítvényi táblázatok szerkesztése céljából a szárny állomáshelyén összejött szakasz parancsnokainak s így **Baksay** hadnagynak is figyelmét arra, hogy határozottan egy messze elágazott, jól szervezett veszélyes tolvajszövetkezettel állanak szemben; s hogy minden áron iparkodjanak a rejtélyes bűntényeket kideríttetni, mely cél eléréndő nevezett százados őket szolgálati tapasztalatai, útbaigazításaival szakadatlanul és hathatósan támogatta.

Baksay hadnagy volt leginkább azon helyzetben,

hogy ezen lótolvajbanda üldözéséhez a szükséges anyagot gyűjthesse.

Ugyanis 1887. évben a sáradi vásáron Madarász Lajos, nemeskisfaludi lakos a vásárbizottságnak egy Horváth János nevű csurgói lakosra kiállított járlatot mutatott be átírás czéljából, mely hamisnak tűnt fel, ennélfogva elkoboztatott és a nyomozás megindítása végett előbb a marczalii, utóbb pedig a kaposvári csendőr szakasz-parancsnoksághoz áttétetett. A nyomozás azonban eredményre nem vezetvén, az ügyet Baksay hadnagy függőben tartotta.

Ugyanazon év május havában Fejes Botykai János, kadarkuti lakostól két drb, járlat nélküli értékes ló lett elkobozva, de miután a nyomozás kellő eredményre nem vezetett, a lovak közigazgatási úton elárvereztettek. E lovakat az árverésnél ifj. Fejes Botykai János, ugyancsak kadarkuti lakos vette meg, ki — mint később kiderült — a lótolvajszövetkezet egyik vezértagja volt.

Ugyancsak az 1887. évben a darányi vásáron két ismeretlen egyén két drb — Sellye község pecsétjével ellátott — hamis lólevelet mutatott be a vásárbizottságnak átírás végett; midőn azonban ezen két egyén a járlatok miatt kérdőre vonatott, mind a kettő a nép között nyomtalanul eltűnt.

Még 1886. évi deczember havában Hartmann Henrik, zalamegyei bocskai lakos kárára két drb — 1000 frt értékű — ló lopatott el. A nyomozás során ezen lovak Vég János, somogymegyei széplaki lakos istállójában találtattak meg s miután kiderült, hogy azokat Véghez ifj. Fejes Botykai János kadarkuti lakos egy másik társával hozta, ennélfogva ifj. Fejes Botykai e miatt le lett tartóztatva, de a bíróság előtt azzal menté ki magát, hogy a lovakat nem ő hozta Véghez, hanem midőn a szigetvári vásárról haza felé haladt, őt egy előtte ismeretlen ember felvette a kocsijára s mert útközben nagy hózivatar támadt, ő ezen ismeretlen egyént éjjeli szállásra Véghez vezette, hol azután ezen ismeretlen hagyta hátra e lovakat.

Ezen állítólagos ismeretlen azonban kinyomozható nem volt s így a bíróság ifj. Fejes Botykait Véggel együtt az ellenük emelt vádak alól felmentette.

Már az eddig összegyűjtött és fennebb elősorolt adatokból **Baksay** hadnagy azon meggyőződésre jutott, hogy a kérdésben levő lótolvajszövetkezet tagjai közül többen Kadarkuton és környékén laknak; de ellenük — mivel már az előző években is ismételten, azonban mindég eredmény nélkül indított vizsgálat, — még nem lehetett fellépni. Ezért **Baksay** hadnagy kénytelen volt egyelőre továbbra is az adatok és bizonyítékok gyűjtésére szorítkozni.

Nevezett hadnagy 1888. évi augusztus hó 16-án Inkén örsszemlét tartott, midőn az örsre két nagykanizsai csendőr jött és jelentette, hogy Blazoka Lőrincz cserhádi lakos istállójából ellopott két ló után nyomoz. E lovak a nyomozás folyamán Miháldon, Szentes Bernicza János rovott előéletű egyénnél megtaláltattak s miután Szentes Bernicza nem volt hon, hanem Nagy-Atádon vásáron, **Baksay** hadnagy Csurgóról táviratilag intézkedett, hogy az illető a vásáron elfogassék. Az elfogatási parancs azonban Berniczát már nem érte Nagy-Atádon, ez okból **Baksay** hadnagy — mert augusztus hó 17-én Darányban is vásár volt — táviratilag a barcsi örsöt utasította, hogy Berniczát, a mint Darányba a vásárra érkezik, tartóztassa le; mi tényleg sikerült is.

Mig ez történt, **Baksay** hadnagy véletlenül Dombi Károly miháldi jegyzővel találkozott, kihez azon kérdést intézte, vajjon nem-e ő adott Berniczának lóleveleket a vásárra? A jegyző e kérdésre látszólag meghökkent és egészen meglepetve azt válaszolta, hogy nem. **Baksay** hadnagnak a jegyző ijedtsége feltűnt, de ellene ily kényes ügyben, bizonyítékok hiányában, fel nem léphetett; hanem e körülményt is a már meglevő adatokhoz jegyezte.

1888. évi augusztus hó 9-én Klein Lipót zalavári lakos kárára 2 ló, 2 csikó és egy kocsi lopatott el. Szeptember hó 7-én Fejes Botykai Jánosnál Kadar-

kuton 2 ló, Gaal Kálmán somogymegyei hatvani lakosnál pedig 2 ló és 2 csikó találtatott, mely utóbbi 2 lovat és 2 csikót Klein Lipót tulajdonául felismert. A nyomozás kiderítette, hogy e 4 lovat Szentés Bernicza János augusztus hó 17-én a darányi vásáron — tehát az nap, midőn Bernicza Baksay hadnagy parancsára ott elfogatott — adta át Fejes Botykai Jánosnak, ki a Klein-féle lovakat nyomban két más lóért Gaal Kálmánnal elcserélte; így kerültek Klein lovai Gaal hatvani lakoshoz. Úgy Gaal, mint Fejes Botykai ebből kifolyólag letartóztatottak, de a bíróság által pár napi vizsgálat után szabad lábra helyeztetek.

Ezen lovak lefoglalásánál a csendőrök Fejes Botykainál járlatokat is találtak, melyek közül kettőt Dombi Károly miháldi jegyző állított ki. Baksay hadnagy e járlatokat lefoglalta és az alapokmányok beszerzése végett *Marcza* Dániel örsvezetőt, kadarkuti örsparancsnokot utasította, hogy Miháldra menjen el s ott a jegyzőtől ezen járlatok alapokmányainak megtekintését kérje. *Marcza* örsvezető e parancsot teljesítve Miháldon megjelent ugyan, de a jegyző az alapokmányok megtekintését kereken megtagadta.

Baksay hadnagy — miután a nyomozás alkalmával megtudta, hogy eme járlatok Bernicza útján kerültek Botykaihoz — most már nem kételkedett, hogy Dombi Károly, miháldi jegyző, Berniczával összejátsszik; ezért Somogymegye alispánját megkereste, miszerint a miháldi körjegyző irodáját, a járlatok kezelésére vonatkozólag, sürgösen vizsgálta meg. A megyei alispán ebből kifolyólag a vizsgálatot elrendelte és annak keresztülvitelével Sárközy Béla, csurgói főszolgabíró bizta meg, de egyuttal Baksay hadnagyot megkereste, hogy e vizsgálatnál közreműködjen. A bizottság Miháldon a vizsgálat folyamán a marhalevelek kezelése körül oly botránnyos mulasztásokat és hiányokat fedezett fel, hogy a főszolgabíró Dombi Károly körjegyzőt állásától azonnal fel függesztette s ellene a vizsgálatot megindította.

Ezek után Baksay hadnagy már tisztábban kezdett

látni e tolvajbanda üzelveibe. Az előzményekből átlátta, hogy Szentes Bernicza János, kit Dombi Károly miháldi jegyző látott el lólevelekkel, egyike a főbb szerepvivőknek a bandában és mivel Bernicza szoros összeköttetésben állott Fejes Botykai János kadarkuti lakossal, úgy ennek is nagy szerepet kellett játszania e szövetkezésben. Ámde Fejes Botykai János oly körmönfont egyén volt és már oly sokszor siklott ki a büntető bíróság kezeiből, hogy előbb a kétségtelen bizonyítékokat kellett beszerezni és csak ezek alapján lehetett ellene fellépni.

Baksay hadnagy ennek következtében — a Botykainál lefoglalt járlatok valódiságát megállapítandó — több körjegyzőséget megkeresett, hogy az ezekre vonatkozó alapokmányokat a szakaszparancsnoksághoz küldjék be. Ezen eljárás azonban végletekig elhúzódhatott volna, mert a körjegyzők nem igen siettek a megkeresésnek eleget tenni; azonban a Fejes Botykai János elleni fellépést elősegítette a következő eset, mely egyuttal azt eredményezte, hogy a lótolvajbanda tagjai egymás után kézrekerültek.

Az 1888. év végén ugyanis Somogymegye főispánjához — Pap Ferencz hatvani lakos aláírásával — egy feljelentés érkezett és ebben az állított, hogy «Nagy János hatvani bíró birtokában lopott lovak vannak, melyekről a nagyharsági csendőröknek van ugyan tudomása, de — mert a bíróval tartanak — mit sem tesznek ellene, míg más emberek lovait elkobozzák».

E feljelentés a VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság útján Baksay hadnagyhoz került kivizsgálás végett, ki a nyomozás folyamán csakhamar kiderítette, hogy e panaszos feljelentést Gaal Kálmán hatvani lakos írta és pedig bosszúból a községi bíró ellen azért, mert a bírót gyanúsította, hogy a Fejes Botykai Jánossal véghez vitt lócsereéről ő értesítette a csendőröket, minek alapján a csendőrök a Klein Lipót zalabéri lakos tulajdonát képezett lovakat nála megtalálták és lefoglalták.

Ez alkalommal **Baksay** hadnagy több oly adatot is szerzett, melyek a további nyomozásra nagy horderevel bírtak. Megtudta ugyanis, hogy Gaal Kálmánnál az 1887. évben 2 igen értékes, szürke ló volt, melyek Kövesdi Mihály nemesvidi lakos útján kerültek Légrádi Ferencz hatvani lakoshoz, attól pedig Gaal Kálmánhoz. Ezen csere-beréről a járlatokat és ezek nyomán az alapokmányokat beszerezve, nevezett hadnagy azon meggyőződésre jutott, hogy itt újból Fejes Botykai János működött közre és egyúttal arról is meggyőződött, hogy a lótolvajok üzelmeiben Fehér Mihály kadarkuti körjegyző is részes. Ez okból a kaposvári járás főszolgabíróját megkereste, hogy a kadarkuti jegyző irodáját vizsgálja meg.

Közös megállapodás folytán és tekintve hogy Kadarkut régi időktől fogva hirhedt tolvajfészek — 1889. évi január hó 5-én 25 csendőr összpontosítása mellett, kik a bejáratokat elzárták, Kadarkuton az összes lovak járlatok szerint megvizsgáltattak, nem különben a körjegyzői iroda is alapos vizsga alá vonatott; a kétes lovak lefoglaltattak és a további eljárás ez irányban közigazgatási uton megtétetett. A körjegyzői irodában pedig 1884-től bezárólag 1888. évig 122 darab alapokmány és 92 darab lólevél hiányzott, melyeket a jegyző be se iktatott volt; tehát kétségen kívül áll, hogy e jegyző közreműködése mellett a fent kitüntetett 214 darab okmány alapján legalább is ugyanannyi lopott ló továbbíttatott Kadarkutról. Fehér Mihály jegyző ennél fogva állásától azonnal elmozdított és később — miután az általa elveszettek jelzett s be nem iktatott járlatok közül többeket **Baksay** hadnagy, a jegyző sajátkezű aláírásával és Kadarkut község pecsétjével ellátva, forgalomban, illetve különböző községi előljárásnál, mint alapokmányokat talált, tehát e jegyző rosszlelkűsége és bűnössége kétségen kívül bebizonyított, — ellene a bűnvádi eljárás is megindított és le is tartóztatott.

Hogy mily lelkiismeretlenül jártak el Kadarkuton

a járlatok kiállításánál, arra elég azon esetet felemlíteni, hogy Mihóka kadarkuti lakos s volt bíró egy év lefolyása alatt egy kancza lovától 28 darab saját nevelésű lóra váltott járlatot, magától értetődik, hogy e lovak mind lopottak voltak. Fehér körjegyzővel egyetemben Farkas kadarkuti bíró is fel lett függesztve, mivel reá bizonyult, hogy lóleveleket pénzért elárúsított.

A vizsgálat során bebizonyult továbbá, hogy a Fehér körjegyző által kikezelt lólevelek közül 20 darabot, — melyeket **Baksay** hadnagy a nyomozás folyamán összegyűjtött és melyeket a jegyző elveszetteknek nyilvánított — Fejes Botykai János hozott forgalomba; ez okból az illető most kérdőre vonatott és most kiderült, hogy Fejes Botykai János egyike a legraffinirtabb gazembereknek, ki bűncselekményeit mindig a legnagyobb megfontolással és számítással hajtotta végre. A hamis járlatokat mindig ló nélkül vitte a vásárra, azért hogy ha rajta veszt, könnyen megmenekülhessen. A járlatokra egy kigondolt, nem létező nevet írt, illetve iratott és azután mint eladó a banda egyik tagjával, a vásárbizottságnál megjelent, hol a vevőként szereplő czinkostárs szintén egy idegen nevet és lakást mondott be s ennek alapján a lólevél e névre átíratott. Ezen átírás után egy-két óra múlva újra megjelent a bizottság előtt és azt állította, hogy lovát pl. egy zalamegyei embernek eladta s ennek új levél kell. A marha-levelek körüli eljárás legutóbbi szabályozásáig még a vásárbizottságok is állítottak ki leveleket és így történt, hogy e gazemberek jól hamisított marha-leveleik alapján a vásárbizottságok útján teljesen szabályos marha-levelekhez jutottak. Ha a jó járlat megvolt, a hozzá való ló megszerzése azután e tolvajoknak már csak játék volt.

Fejes Botykai János ugyanis — a mint fennebb említettük — az általa kiállított és **Baksay** hadnagy kezében levő járlatok iránt, melyek közül többeket mint «ifj. Botykai János» sajátkezűleg alá is írt,

kérdőre vonatván, hosszas tagadás után beismerte, hogy egy ízben a böhöneyi vásáron Töttösi János zala-apáthi lakostól, ki számos járlat-ürlappal rendelkezett, 10 frtért 2 darab ürlapot vett, melyeket nyomban — miután azokat kitöltötte és 872. s 873. számmal ellátta — Gál Suti János poklosi lakosnak eladott. Fejes Botykai azt állítá, hogy Töttösi száz számra bír járlatokkal s hogy ezen lóleveleket valami Gróf nevű zalamegyei karácsonfai korcsmáros hozza forgalomba, valamint hogy Töttösi elbeszélte volna neki, miszerint a novai jegyzőtől annyi lólevelet lehet kapni, a mennyi csak kell. Beismerte továbbá, hogy Takács György birótól egy ízben 2 járlatot kért, de az akkor — mert kevés készlete volt — nem adott neki; pár hónap mulva azonban maga a bíró felajánlott neki 2 járlatot, melyeket 10 frtért meg is vett, de állítása szerint nem értékesíthette, hanem azokat a sárdi vásáron ugyancsak 10 frtért Szentes Berniczának eladta. Továbbá azt állítá, hogy Hardi János kadarkuti lakos birtokában van egy Poklos községre szóló pecsét, melyet azonban nem használt, mert abba a közjegyzőség nem volt belevésve. Végül bevallotta, hogy két — novai pecséttel ellátott — lólevelet ő állított ki; de mert a nyomozás során Baksay hadnagy kezébe több mint 30 drb oly levél került, melyek mind Fejes Botykai aláírását igazolják: kétségen kívül áll, hogy e gazember ezen járlatokat maga készítette és azokhoz a lovakat is ő lopta.

Ezen adatok most már elegendők voltak, hogy azok alapján Fejes Botykai János letartóztatassék, a mi meg is történt s nem is lett többé szabad lábra bocsátva.

De ezen fontos adatok azt is eredményezték, hogy Baksay hadnagy a lótolvajbanda tagjaira azután egyik csapást a másik után mérte úgy annyira, hogy rövid idő alatt a főbűnösök mind le voltak tartóztatva.

Legelőbb is Baksay hadnagy Töttösi János zala-

apáthi lakost tartóztatta le, ki beismerte, hogy a lóleveleket Lukács József szilvágyi tanítótól kapta. Töttösi ugyanis előadta, hogy egy ízben Szilvágyon Lukács iskolamesterrel és az ez időben szintén Szilvágyon volt Gróf János korcsmárossal találkozott s szóba hozatván a lólevelekkel és lovakkal való könnyű kereseti mód, ő felemlíté, hogy lólevelekre lenne szüksége és hogy azokat úgy lehetne könnyen szerezni, ha Lukács tanító, ki a novai jegyző zongoráját szokta hangolni, alkalmas időben egy üres papírlapra a körjegyzőség pecsétjét reá nyomná, azután ezen így lepecsételt papíron nyugtát írna és mint a jegyző megbízottja a zalaegerszegi kir. adóhivataltól a járlat-ürlapokat kivenné. Lukács tanító Töttösi ezen ajánlatát elfogadván, egy alkalommal 4 félv papírt a novai jegyzőség pecsétjével ellátott, a nyugtákat elkészíté, ezek alapján a zalaegerszegi kir. adóhivataltól 4 ízben 100—100 darab ürlapot kivett és azokat mindég Gróf korcsmáros útján Töttösinek kezeihez juttatta, ki érték 150 frtot és 20 akó bort fizetett és azután azokat ismert lótolvajoknak, mint Bernicza, Fejes Botykai, valamint Kövesdi Mihálynak és más ismerős embereinek darabonként 5 forintjával eladta.

Ezek után Lukács szilvágyi tanítóra került a sor, ki a bizonyítékok súlya alatt mindent bevallott. Beismerte a nyugták hamisítását; beismerte, hogy 400 darab ürlapot vett ki az adóhivatalból s hogy azokat Grófnak adta át; elismerte, hogy az ürlapokért a kialkudott bért megkapta és végül bevallotta azt is, hogy egy ízben több ürlapot — a számrá már nem emlékezett — a novai jegyzőség pecsétjével ellátott. Ezek alapján le lett tartóztatva.

Lukács letartóztatása után Kövesdi Mihály nemesvidi lakos vonatott kérdőre. E gazember kezén — vallomása szerint — 1884—1888. évig 450—480 hamis lólevél fordult meg, melyeket részint Töttösitől, részint pedig egy bizonyos Illés János, alias Kis Gyura Vendel balaton-berényi illetőségű, de rendszeren

Szlavoniában csavargó egyéntől kapott, illetve vett meg. Kövesdi továbbá úgy **Baksay** hadnagy előtt, valamint később a bíróság előtt is beismerte, hogy a lopott lovakat részint Farkas Vulkán Ferencz horvátországi mikolósi lakostól, továbbá Fejes Botykai Jánostól, Töttösi Jánostól, Schlesinger Zsigmond kaki ispántól, részint pedig Illés Jánostól, végre Tompa Péter alsó-pahoki, Légrádi Ferencz és Gaal János hatvani lakosoktól vette át és továbbította. A járlatokat rendesen Schlesinger ispán állította ki és látta el a szükséges pecséttel, s pedig oly módon, hogy egy jó járlatról a pecsét körvonalait egy phönix lapra átvezette, azután az úrlapra nyomta s bármely, általa kigondolt nevet — mint kiállítót — reáírt, minek Kövesdi, állítása szerint, számtalanszor volt szemtanuja.

Ezen egyének — kivéve Illést, ki szökésben van — mind elfogattak, velük együtt sok közvetítő, orgazda és hamisító, szám szerint hetvenketten; ezenkívül 200-nál több egyén lett feljelentve.

E rendkívül elágazott lótolvajbanda kézrekerítése után kezdődött még csak **Baksay** hadnagy részéről azon óriási munka s emberi erőt majdnem felülmuló lázas tevékenység, mely reá a bizonyítékok beszerzése által háramlott. Minthogy az e fajta gazemberek működése oly szövevényes és oly összebonyolodott volt, hogy abból a bíróságnak — ha kellő bizonyítékok nem állottak rendelkezésre — kiigazodnia nem lehetett, a lótolvajok tehát a jól megérdemelt büntetés alól könnyű szerrel menekültek volna; jelen esetben pedig az eredményt kockára tenni nem lehetett: így az egész ügy a csendőrség becsületbeli ügyének tekintetett s ennél fogva **Baksay** hadnagy fáradságot nem ismerő és egészségét is veszélyeztető kitartással s szorgalommal a bizonyítékok beszerzéséhez látott. Hogy ezen működése célhoz vezessen, szükséges volt minél több oly járlatot megszerezni, mely e tolvajbanda tagjai által lett kiállítva és forgalomba hozva; ez okból a köz-

ségi előljáróságoknál, illetve körjegyzőségeknél megőrzésben levő lejárt vagy pedig alapokmányokul szolgáló járlatok átvizsgálása nélkülözhetlenné vált.

Mint hogy e tolvajok működésüket Somogy és Zala megyékre, de részben Baranyamegyére is kiterjesztették, ennélfogva e három megyében valamennyi — az 1884. évtől bezárólag az 1889. évben foganatosított vizsgálat napjáig — összegyűjtött járlatokat kellett átvizsgálnia, hasonlólag Horvát- s Szlavonországban több helyt, úgy szintén Zombor és Baja szab. kir. városokban, nem különben Militics és Stanisics, bács-bodrogmegyei községekben kellett e vizsgálatot megajtenie. **Baksay** hadnagy ez alkalommal legkévesebbet számítva sok százezer lólevelet és alapokmányt vizsgált át és másfél ezret meghaladó hamis vagy hiányos járlatot szedett össze, melyek közül 500 darabot eme lótolvajbanda hozott forgalomba.

Ezen nyomozásnak — az előbb említett letartóztatásokon és feljelentéseken kívül — még azon anyagi sikere is volt, hogy a hamis járlatok alapján 184 drb ló foglaltatott le, leginkább az 1887. és 1888. évben ellopott és értékesített lovak közül, míg az előző években ellopott lovakra nézve, melyek azóta már 5—6 tulajdonost cseréltek, a járlatok levezetése nem volt sikeresen megoldható.

Erkölcsei sikere pedig ezen nyomozásnak kiszámíthatatlan, mert **Baksay** hadnagy 13 körjegyzőségben fedezett fel és állapított meg részint roszakaratú, részint könnyelmű és felületes kezelést, melynek most útját vágta az által, hogy jövőre ezen lelkiismeretlen manipulációra a hatóságok figyelmét felköltötte. Az által pedig, hogy ezen egyéneket a bíróságnak feljelentette; az összes közegekben, kik járlatok kiállításával megbizvák, oly ijedelmet okozott, hogy többé ily üzelmekbe alig fognak bocsátkozni. Tehát a hamis lólevelek könnyű szerzése ily módon meg lévén akadályozva, egy ily kiterjedt lótolvajszövetkezet összeverődését jövőre úgy szólván lehetlenné tette.

A Baksay hadnagy által megsemmisített tolvajbanda megszűnése még csak ezután fogja gyümölcsseit megteremni, a mennyiben körülbelül 70 egyén büntetés alá vonatik s így a társadalom ezen közveszélyes gonosztevőktől megszabadulván, bizton remélhető, hogy ezek, megfosztva a szabadságtól és a lólopásokat elősegítő kellékektől, e vidéket sok időre békében hagyják, illetve ily nagy mértékben mint eddig, megsarczolni nem fogják.

Azonban a javulás a közbiztonság terén már most is észlelhető, a mennyiben a pécsi, kaposvári, marczalii, nagy-kanizsai és zalaegerszegi csendőrszakaszparancsnokságok által összeállított hivatalos kimutatók szerint Baranya, Somogy és Zala megyékben az 1887. évben 179 ló 17,280 frt értékben, az 1888. évben 185 ló 13,041 frt értékben lopatott el, — míg az 1889. évben — tehát azon évben, melyben Baksay hadnagy a lótolvajbandát kézrekerítette, — már csak 83 ló 5,924 frt értékben; vagyis az 1888. évvel szemben az 1889. évben 102 lóval, míg az 1887. évvel szemben 96 lóval kevesebb kezeltetett el e három megyében. A mi pedig az értéket illeti, úgy az 1887. évben 11,356 frttal és az 1888. évben 7,117 frttal több kárt okoztak eme lótolvajok, mint az 1889. évben.

Legszembetűnőbb a javulás Zalamegyében, hol az 1887. évben 60 darab, az 1888. évben 45 darab és az 1889. évben már csak 6 darab ló lopatott el. Ezen örvendetes jelenség onnan eredt, hogy a lótolvajszövetkezet főbb czinkosai, u. m. Lukács szilvágyi tanító, Gróf karácsonfai korcsmáros, Kövesdi nemesvidi és Bernicza miháldi lakosok Zalamegyében, illetve Somogymegyének Zalával határos községeiben laktak és Bernicza már 1888. évi augusztus hó 17-én, a többiek pedig mindjárt az 1889. év elején elfogattak.

Baksay Sándor hadnagy ezen példátlan sikeres működése által tehát ezreknek nyugalmát és vagyonbiztonságát megóvta, a csendőrségnek tekintélyét határozottan emelte és megszilárdította és miután már egy ízben, t. i. az 1887. évben a Zala, Somogy

és Veszprém megyékben garázdálkodott Renkó-Roboz-féle rablóbandák megsemmisítése körül is magának kiváló érdemeket szerzett s ebből kifolyólag miniszteri elismerésben részesült: ennél fogva ez alkalomból *Ő cs. és ap. kir. Felsége* 1890. évi márczius hó 22-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával neki, a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló buzgalma és sikerdús működése kegyteljes elismerésül a *Ferencz József-rend lovagkeresztjét* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Hogy **Baksay** hadnagynak eme sok furfangos s veszélyes gonosztevőt ártalmatlanná tenni sikerült és hogy az egyáltalában nagy kiterjedésű pécsi szárny területén a csendőrség ily páratlan szép eredményeket felmutathatott: ebben illő rész illeti meg *postu-pici* **Kostka Pál** századost, pécsi szárnyparancsnokot is.

Ő adta meg — mint már előbb említve volt — a jól s a hagyományos szellemhez híven, becsülettel végzett eme áldásos működéshez az impulzust; midőn pedig **Baksay** hadnagy már némi eredményt elért, a további erélyes intézkedések megtétele végett Kaposvárra szállott ki, ott a további teendőkre nézve a törvényhatóságokkal érintkezett és ő utasítá **Baksay** hadnagyot, hogy Somogy, Baranya és Zala megyékben az összes lóleveleket és alapokmányokat vizsgálja át s hogy ezen intézkedésnek minő eredménye volt, azt a fenn elősoroltakban eléggé láttuk.

Minthogy pedig a már letartóztatott egyének szanaszét, különböző biróságoknál voltak fogságban, mely körülmény a bizonyítási eljárást teljes lehetetlenné tette, s nehogy a nem egyöntetű eljárás, valamint a bűnügynek a különböző birák általi csak részleges, tehát nem teljes ismerete a várt sikert veszélyeztesse és nehogy a gonosztevők egy része a jól megérdemelt büntetés alól megint könnyü szerrel szabadulhasson: **Kostka** százados érdeme, hogy az egész bűnügy kivizsgálása és lebonyolítására a kaposvári kir. törvényszék kiküldetett.

Kostka százados az ügynek az által is nagy len-

dületet adott, hogy a közigazgatási hatóságokkal szakadatlan szó- és írásbeli érintkezésben állva elérte azt, hogy a nyomozásokat eszközlő csendőrség mindenütt a legmesszebb menő támogatásban részesült; Baranyamegyében pedig az összes, lólopásokban gyanus egyéneket összeíratta és ezek neveit s lakhelyeit **Baksay** hadnagygyal tudatta. Szóval: körültekintése, az ügy iránti érdeklődése, fáradságot nem ismerő buzgalma, bő szolgálati tapasztalatai, valamint azon körülmény, hogy alantasait nehéz feladatuk teljesítésére folyton buzdította és azoknak mindig kellő útbaigazításokat adott, nagyban hozzájárultak a fényes eredmény eléréséhez.

Tekintve végül azon körülményt, hogy az 1889. évben nevezett századosnak sokoldalú teendői mellett a közbiztonsági szolgálat szabatos kezelése fölött nemcsak utasításszerűleg örködni, hanem azt tényleg vezetni is kellett, a mennyiben egyik szakaszparancsnoka **Baksay** hadnagy majdnem egész idejét és munkálkodását a lótolvajbanda ügyének lebonyolítása vette igénybe, egy másik szakaszparancsnoka pedig betegség folytán teljes 5 hónapon át volt szolgálatképtelen; így tehát **Kostka** századosnak magának kellett a szerb mozgalmak folytán a Dráva mentén szükségesnek mutatkozó intézkedéseket megtenni, majd pedig egy rabló cigány csapat üldözését, — mely Pécs vidékén rövid idő alatt 53 betörést és egy utonállási rablást követett el, — személyesen vezetni, végre a pécsi bányákban készülő strajk ellen az óvintézkedéseket megtenni: ennélfogva a magyar kir. honvédelmi miniszter úr Ő Nagyméltósága *postupici* **Kostka Pál** századosnak önfeláldozó és buzgó működéseért *teljes elismerését* fejezte ki.

A lótolvajbanda leleplezése és megsemmisítése körül a legénység részéről is többen dicséretre és elismerésre méltó érdemeket szereztek maguknak, fáradsalmakkal összekötött és buzgón ügyesen keresztülvitt szolgálataikkal a siker eléréséhez nagyban hozzájárulván. Valamennyien a **Baksay** hadnagy által

nekik kitűzött feladatokat sokszor hetekig tartó s fárasztó nyomozás és üldözés után sikeresen oldották meg; nevezetesen igen nagy fáradsággal járt a lefoglalt lólevelek leszármaztatása, a gyanus levelek nyomán az illető lovak kinyomozása, a tettesek üldözése és elfogása és a sok vádlott előállítása.

Minthogy az egyesek működését ezen majdnem egy évig tartott nyomozás alatt körvonalozni nem lehet és mert mindnyájan a cél elérésére teljes odaadással törekedtek, meg kell elégednünk azzal, hogy ezen derék altisztek és csendőrök neveit ide iktassuk.

A m. kir. honvédelmi miniszterium részéről dicsérő okirattal elláttattak: *Marcza* Dániel örsvezető, kádarkuti örsparancsnok, ki teljes odaadással támogatta szakaszparancsnokát a fárasztó nyomozásban, lankadatlan buzgalma és erélye által a nyert feladatokat pontosan teljesítette s a nyomozásnál kiváló szorgalmat tanusított, — továbbá *Borbély István* kanizsai, *Bernschütz József* keszthelyi, *Horvát Kálmán* kis-komáromi őrmesterek, *Molnár István* pacsai, *Györe Ferencz* novai, *Turi Károly* görgetegi, *Kardos Géza* nemesvidi és *Szűts János* berzenczei örsvezetők — örsparancsnokok, — végül *Szabó Sándor* és *Vörös István* pacsai csendőrök; a magyar kir. VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság részéről pedig dicsérő okiratot nyertek: *Kovács János* őrmester, kaposvári örsparancsnok, ki a szakaszparancsnoka által kiadott nyomozó leveleket heteket igénybevevő, szorgalmas munkával szerkesztette, több ezer példányban lenyomatta és kiadta, továbbá *Ürge Ferencz* örsvezető, szuloki örsparancsnok s végül *Madarász János* kaposvári, *Kustos István* surdi, *Paragh Imre* kádarkuti és *Sterk Béla* török-koppányi csendőrök.

Ezenkívül a magyar kir. belügyminiszterium részéről: *Marcza* örsvezető 40 frtnyi, — *Borbély*, *Bernschütz* és *Horvát* őrmesterek 30 frtnyi — és *Molnár*, *Györe* és *Turi* örsvezetők 20 frtnyi jutalomdíjban részesültek.

25. *Pauer* Béla, magyar kir. III. sz. csendőrkerületbeli hadapród-tiszthelyettes a közbiztonsági szolgálatban szerzett azon érdemeiért, hogy egy rablás alkalmából az ezt elkövetőket, valamint ebből kifolyólag egy szervezett rablószövetséget s ezek által elkövetett több rendbeli bűntényt körültekintő buzgalom, erély és ügyességgel kiderített és a tetteseket az igazságszolgáltatás kezébe átadta, a magyar kir. honvédelmi miniszteriumtól dicsérő okiratot nyert.

26. *Huber* Ferencz és *

27. *Major* János, m. kir. III. sz. csendőrkerületbeli őrmestereket, ezen kerület parancsnokságánál segédmunkási minőségben éveken át tanúsított ügybuzgó, megbízható és ernyedetlen magatartásukért a m. kir. honvédelmi miniszterium dicsérő okirattal tüntette ki.

*

28. *Wischnich* Gábor és

29. *Csoma* Béla őrsvezetők, —

30. *Matuz* József,

31. *Kinda* János,

32. *Soós* Vendel,

33. *Román* Miklós és

34. *Füleki* István csendőrök, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában.

Egy alapos nyomozás eredményei.

A közbiztonsági szolgálat közben — különösen azonban a nyomozó szolgálat terén — nem ritkán eleinte egészen jelentéktelennek látszó oly körülmények kerülnek felszínre, melyek — ügyesen felhasználva, czélszerűen kiaknázva — igen szép s gyakran meglepő eredményre vezetnek.

Ily körülmények között igen természetes, hogy az eredmény mindig attól függ, vajjon a csendőr, kinek szorgalma vagy néha a véletlen, a gyöngye szálát kezébe adta; elegendő szorgalmat, ügybuzgóságot, eszélyességet, körültekintést, szakértelmet fejt-e ki vagy

nem, mert hasonló alkalommal egy kis ingadozás, nem elegendő szorgalom, körültekintés, a nem helyes út követése, elhamarkodás, mind megannyi tényező arra, hogy az elérhető siker helyett a hasztalan fáradságot kudarcz fejezze be. De még azon káros következmény sem maradhat el, hogy a gonosztevők, — kik a csendőr nyomozására figyelmesek lettek — gonosztettüket még jobban elpalástolják, a bűnjeleket még jobban elrejtik, esetleg megsemmisítik és így a törvényellenes cselekmény, a büntett, talán örökre felderítetlen marad.

A következő esemény a fentebbi állítás igazolásául egy jól megoldott nyomozás eredményét fogja ismertetni.

Az 1890. év június hó 5-én *Wischnich* Gábor őrsvezető és *Matuz* József csendőrből állott járőr a káránsebesi őrsről kisebb lopási ügyben nyomozás végett kivezényeltetvén, a nyomozás folyama alatt *Wischnich* őrsvezető régebbi keletű bűncselekményekre vezető nyomokra akadt, melyeket feltűnés nélkül, igen ügyesen s óvatosan követve, az eleinte gyenge szálak kezei között mindjobban erősödve annyira fejlődtek, hogy ugyanazon hó 12-én szakaszparancsnokának jelentést tett, bejelentvén, miszerint az eddig felfedezett nyomok oly kiterjedt bűncselekményekre és bűnbandára vezetnek, hogy a további nyomozás és felderítés okvetlen szélesebb alapokra fektetendő.

Ezen jelentés alapján **Szászvárosi István** hadnagy szakaszparancsnok a helyszínére kiszállt, magát gyorsan tájékozta, a szükséges erőt összpontosította és már ugyanazon hó 13-án megkezdte a régebbi bűnök nyomozását, felderítését, melyek a helyes kezdet után mintegy önmagából kifolyó lánczolat kerültek illetve hozattak egymásután napfényre.

Ez alkalommal a következő büntetendő cselekmények derítették ki:

1. Harambasa Paszku zervestyi lakos kárára 1888. évi október hó 13-án a legelőről 2 drb összesen 180 forint értékű ló eltolvajoltatott;

Mint tettes Morán Nikolæ zervestyi, s mint bűnrészesek Czujkán Juon rujeni, Haczegán Mihály és Kimpán Szimeon körpai lakosok derítették ki.

Morán Nikolæ folyó évi junius hó 5-én letartóztatott s a karánsebesi kir. ügyészségnek átadatott.

A többi bűnrészesek folyó évi május hó 30. óta több rendbeli lólopásért ugyanott lévén letartóztatva, egyidejűleg feljelentettek.

2. Raduly Gyoka fehértemplomi lakostól folyó évi junius hó 8-án egy drb 40 frt értékű Karánsebes környékéről származó ló hamisított járlattal elkoboztatott és a karánsebesi szolgabirói hivatalnak átadatott.

3. Orza Vaszilie globukrajovai lakos Spain Nikolæ lapusniki lakossal egyetértve, 1888. évi julius havában Karánsebes környékéről 2 drb 84 frt értékű lovat eltolvajolt, melyeket tőlük Gáva Trailla mirkováczi lakos lóköttő vett meg járlat nélkül 30 forintért, vevő apja Gáva Juon, Stojku György és Bocz Biris verseczi czigányoktól 20 forintért hamis járlatokat vásárolt és azok segélyével a lopott lovakon tuladott.

Spain Nikolæ, Stojku György és Bocz Biris letartóztatva a bozovicsi kir. járásbiróságnak átadattak, Gáva Trailla és Gáva Juon ugyanoda feljelentettek.

Orza Vaszilie május hó 30. óta a karánsebesi kir. ügyészségnél letartóztatva lévén, oda feljelentetett.

4. Dioniszie Neagu lapusniki lakos letartóztatott, s átadatott a bozovicsi kir. járásbiróságnak, mert kiderült, hogy Bogdán Dumitru helyesebben Nyárai Papp János rabszökevénynyel 1888. évi november hó 10-re menő éjjelen Bader Károly anninai vasuti vendéglős kárára egy ablak betörése után evőeszközöket, asztalkendőket, szivart s pálinkaféléket 71 frt értékben eltolvajoltak.

5. Orza Vaszilie globukrajovai lakos Spain Nikolæ és Dioniszie Neagu lapusniki lakosokkal szövetkezve 1 darab 40 forint értékű és egy 70 forint értékű lovat lopott Karánsebes környékéről.

Az egyik ló folyó évi junius hó 15-én a dalboseczi

örs által a hamisított járlattal együtt Buleza Joachim lapusniki lakostól elkoboztatván, a bozovicsi szolgabírói hivatalnak átadatott. Dioniszie Neagu és Spain Nikolæ az előbbieket szerint már letartóztatva lévén, az ezen esetről szóló külön tényvázlat a bozovicsi kir. járásbírósnak a fogva lévő Orza Vaszilie feljelentése mellett átadatott.

6. Gimbosa Petru globukrajovai lakos kárára 1887. évi július havában 1 drb 50 forint értékű ló tolvajoltatott el.

A lovat Joszim Szirbu nájdasi lakos még egy pej lóval Vuk Mihaille lapusniki híres lóköltőtől vásárolta; e lovak a hamis járlatokkal együtt birtokából elkoboztattak s a karánsebesi szolgabírói hivatalnak átadattak.

Vuk Mihaille, ki folyó évi május hó 30. óta a karánsebesi kir. ügyészségnél több rendbeli lólopásért letartóztatva van, a hamisított járlatok beszolgáltatása mellett ugyan oda feljelentetett.

7. Hernya Ádám mirkováczi lakostól 1 drb 30 forint értékű ló, melyről járata nem volt, elkoboztatott.

8. Grozaveszku Joszim és Grozaveszku Kuzma globukrajovai lakosok Gáva Trailla mirkováczi lakossal szövetkezve 1889. évi augusztus hó 3-án éjjel Barán Gligor bukini lakos kárára 2 drb 80 forint értékű lovat tolvajoltak el, melyeket Gáva Trailla 15 forintért átvett.

Az egyik ló Jován Manojle messicsi lakosnál, a másik Mitrovanov Koszta verseczi lakosnál hamisított járlatokkal megtalálattván, elkoboztattak.

A tettesek a hamis járlatok beszolgáltatása mellett a karánsebesi kir. ügyészségnek azzal jelentettek fel, hogy Grozaveszku Joszim ezen tettért a bozovicsi kir. járásbírósnak adatott át, s hogy Gáva Trailla időközben több rendbeli betörésért a fehértemplomi kir. ügyészséghez van beszolgáltatva, míg Grozaveszku Kuzma szökésben lévén, letartóztatható nem volt.

9. A kákovai útvonalon Kerpács Juon vándor czi-

gány birtokából egy Karánsebes környékéről származó 30 forint értékű ló hamis járlat miatt a hamis okmánynyal együtt elkoboztatott.

10. Zsura Petru pricziáni lakos kárára 1887. évi július havában 1 drb 40 forint értékű lovát Spain Nikolæ lapusniki lakos eltolvajolta.

A ló hamis járlattal Csuka János laczunási lakosnál megtalálattván, elkoboztatott.

Spain Nikolæ, ki a fentebbiek szerint még június hó 17-én a bozovicsi kir. járásbiróságnak adatott át, de azon hó 23-án szabadlábra helyeztetett, július hó 17-én Lapusnikon újból letartóztatott s a hamis járlattal együtt a karánsebesi kir. ügyészségnek átadatott.

11. Ranga Rafaila nájdasi lakostól 110 forint értékű eddig ismeretlen tettes által Ferenczfalváról eltolvajolt 2 drb ló, hamis járlattal elkoboztatott, — a lovak Nikolæ Bauleszku kárára lettek eltolvajolva.

12. Damil Petru bukosniczai gör. keleti lelkésztől 1886. évi október hó 28-án egy darab 110 forint értékű lova lopatott el ismeretlen tettes által.

A ló a hamisan kiállított járlattal Lázár Petrucz kustélyi lakosnál megtalálattván, elkoboztatott.

13. Eisenstädter A. és társa temesvári kereskedők Anninán lévő fiók-üzlete 1888. évi november hó 30-án éjjel feltöretvén, onnan 723 frt 35 kr. értékű különféle kendők s ruházati czikkek lopattak el.

Kiderítettett, hogy ezen betöréses lopást Nyárai Papp János rabszökevény vezetése alatt Ollariu Petru lapusniki lakos, fia Ollariu Luka segédkezése mellett, követte el.

Ollariu Petru és Luka letartóztatottak s a birtokukban megtalált 15 drb gyanus kendővel, melyek közül 7 darabot káros magáénak ismert, a karánsebesi kir. ügyészségnek átadattak.

14. Ugyanez alkalommal kiderítettett, hogy 1889. évi augusztus hó 26-án éjjel Kuncz Farkas weidenthali lakos kárára elkövetett betörést — mely alkalommal 355 forint készpénz s 59 forint értékű kendők és kö-

tények lopattak el, Ollariu Petru reábeszélésére Nyárai Papp János rabszökevénynyel — kivel az Ollariu család már régebben áll összeköttetésben — közösen követték el; a lopott tárgyakat Ollariu Petru szekeren szállították annak lakására.

15. Kiderítettett továbbá hogy a 14. pont alatt elmondott alkalommal hazafelé menet ugyancsak szeptember hó 27-én éjjel Holczschwandtner Zakariás ferenczfalvi mézsárosnál betörés útján történt 54 frt 64 kr. értékű sertészsír, hús, szalonna, zsemlekása lopást szintén a rabszökevénynyel fentebb megnevezettek közösen követték el s a lopott dolgok az ő segédkezésök mellett továbbították s kocsijukon szállították haza.

16. Breinhälter Pálné fehértemplomi korcsmárosné kárára 1889. évi deczember hó 28-án éjjel háza falának kibontása után sertéshús, zsír, ágy- és ruhanemű 162 frt értékben tolvajoltatott el.

17. Vergyecz József szintén fehértemplomi lakos korcsmáros kárára a ház kapuján és sertésólján lévő lakatok betörése után múlt év őszén ismeretlen napon 2 drb 60 forint értékű sertése lopott el.

Ezen fentebbi 2 eset tetteseként Gáva Trailla mirkováczi lakos kiderítettett, ki beismerte, hogy ezen bűn cselekményeket a már többször említett rabszökevénynyel közösen követte el, — tettes letartóztatva a fehértemplomi kir. törvényszéknek átadatott.

18. Ugyancsak ez alkalommal kiderítettett, hogy Gáva Trailla, a múlt év nyarán Fehértemplomon megtartott országos vásár alkalmával, a rabszökevény és Gáva Juon Dávid mirkováczi lakos társaságában Petrovics Demeter fehértemplomi timármester kárára, árú-sátorának s árú-ládájának feltörése után 200 forint értékű bocskorokat tolvajolt el, melyeket ő maga árusított el 26 forintért Nemoián Joszim mirkováczi szatócsnak.

19. Kiderítettett még, hogy Gáva Juon Dávid mir-

kovácsi lakos birtokában a múlt év folyamán nagyobb mennyiségű különféle dohány volt, mit ezen szatócs a rabszökevénytől kapott s hogy az lopásból eredt.

Gáva Juon Dávid a bocskorlopást valamint azt is beismerte, hogy a szökevénytől dohányt kapott s azt megegyezés után Nemoián szatócsnak 1 forint 50 krért elárusította. Gáva Juon Dávid, Gáva Traillával és Nemoián Joszimmal egyidejűleg a fehértemplomi kir. törvényszéknek átadatott.

20. Folytatólagosan kiderítettett, miszerint Fehértemplomon a múlt év folyamán megtartott egyik országos vásár alkalmával Dioniszie Neagu s Ollariu Petru lapusniki lakosok ismeretlen vásárosoktól több mint 200 forint értékű bocskorokat, vásznat, kendőket s egyéb tárgyakat, valamint az ottani temetőből 2 nagy gyertyatartót loptak, mely tárgyakat Lapusnikra haza szállítottak.

A fogva lévő Dioniszie Neagu és Ollariu Petru ellen a fehértemplomi kir. törvényszékhez ez ügyben feljelentés tétetett.

Gáva Juon, Gáva Trailla apja, ki fia üzelmében részes, Ollariu Gyorgye mokavistyei illetőségű jelenleg fehértemplomi Sauczvald-féle tanyai lakos és Ollariu Juon makovistyei lakos a rabszökevénytől való czimborálás miatt letartóztatva, Gáva Trailla, Gáva Juon Dávid és Nemoián Joszimmal egyidejűleg a fehértemplomi kir. törvényszéknek átadattak.

21. Miók Péter nájdasi körjegyző ellen 1890. évi május hó 19-én reggel lőfegyverrel gyilkossági kísérlet követtetett el, mely alkalommal nevezett jegyző balhalántékán életveszélyesen meglövetett. Tettesek gyanánt Kraja Gyorgye, Dragilla Andre, Dragilla Jován, Kraja Rafaila és Jován Szolya májdasi lakosok kiderítettén, letartóztatottak.

22. Ugyancsak Miók Péter körjegyző ellen 1888. évi augusztus hó 7-én este $\frac{3}{4}$ 9 óra tájban ablakán át bedobott dynamittal gyilkossági kísérlet történt s bár sérülést senki sem szenvedett, az ablakok és szobabutorzatban tetemes rongálás okoztatott.

Tettesekként a már fentebb letartóztatott Jován Szolya és Kraja Rafaila nájdasi lakosok derítették ki.

23. Rafaila Czepenen nájdasi lakos 1886. évi szeptember hó 6-ra menő éjjelen 11 óra tájban a mezőn szállása közelében agyonlövetett.

Tettesek Juon Benda és Rafaila Ranga nájdasi lakosok személyében kiderítettén, letartóztatva a bűnjelvényként tőlük elkobzott 3 darab két csövű, 1 drb egy csövű lőfegyverrel, egy puskaporos szarv és 5 drb forgópisztoly tölténynyel a fehértemplomi központi fogháznak átadattak.

24. Pável Novák nájdasi lakos kárára 1889. évi október hó 25-én este a határon levő szállásáról 1 drb 4 forint értékű juha lopatott el.

25. Szima Tódor nájdasi lakos kárára 1889. évi október hó 28-án éjjel szállásáról 4 drb 24 forint értékű juha lopatott el.

E két esetben mint tettes Réfa Czugoi, Pável Murgus, Vaszilie Ranga, Krivakutya George, Lincza Kirilla és Marku Vélából álló tolvajszövetkezet, orgazdaként pedig Gyorgye Papa derített ki.

Nevezettek letartóztatottak s a fehértemplomi kir. ügyészségnek átadattak.

26. Sonnenschein Móricz volt nájdasi szatócs-üzlete 1888. évi október hó 9-én este feltöretett s abból fejkendők, kötények, kelmék s különféle áruczikkék összesen 116 frt 18 kr. értékben tolvajoltatott el.

Tettesekül Sofron Lungu, Krivakutya George, Rafaila Péres; bűnrészesekül Kraja Maria és Szekula Pavel; orgazdákul Mihaila Vuicza, Nikolæ Péres nájdasi, továbbá Illia Lázár és Illia Szteván leszko-
viczai lakosok lettek letartóztatva s a náluk megtalált 60 drb bűnjelvénynyel a fehértemplomi kir. ügyészségnek átadva.

27. Ezen előbbi nyomozás alkalmával elásott bűnjelvények után kutatva kiderült, hogy Rafaila Péres, Nikolæ Péres, Rável Dragoj és George Rakitovics nájdasi lakosok a folyó évi husvétünnep hetében

Orbán Wilhelm fehértemplomi és Wirdl Auguszt krusiczai lakosok erdei munkások kárára azok fabódéjából több rendbeli szerszámokat, ágy- és ruhane-müt s élelmi czikkeket úgy konyha-eszközöket lop-tak el.

Orbán Wilhelm kára 24 frt; a másiké még ismeretlen.

Nevezettek — kik közül Rafaila Péres és Nikolæ Péres már az előbbi esetben is részeseek — letartóztat-tak s a birtokukban megtalált 9 drb bűnjelvénynyel a fehértemplomi kir. ügyészségnek átadattak; Keta Petráska és Jova Péres ugyanoda mint orgazdák fel-jelentettek.

28. Végül pedig Ranga Joszim nájdasi lakos házába 1889. évi augusztus hó 8-ra menő éjjelen a házfedél felbontása után ismeretlen tettesek behatoltak s a szobában alvó öreg asszonyt, Ranga Jevoit, harapó-fogóval való csipkedéssel pénzének előadása végett borzasztóan megkínózták.

Mint hogy azonban a nő pénzt nem adott elő, a szobában felfedezett régi pénzekből összeállított 2 drb nyakék, 1 fejék, 6 drb fejkendő, 1 derékkötő s 16 frt készpénz — összesen 34 frtnyi érték elrablása után elmenekültek.

Tettesek Lungu Vaszilie, George Ranga, Tódor Marina és a már letartóztatott s a bíróságnak átadott Solya Jován és Kraja Rafaila személyében derített-tek ki.

Elöl nevezett 3 tettes letartóztatván, a rablásból birtokukban feltalált 2 drb kendővel együtt a fehér-templomi kir. ügyészségnek átadatott; míg Lázár Muskoi, Apricza Muskoi, Anna Marián és Mizenka Illéna ugyanakkor mint orgazdák feljelentettek.

A csendőrségi szolgálati utasítás 53. §. szerint «a csendőrnek minden körülmények között legnagyobb óvatosság tétetik kötelességévé; egyrészt tartózkodják minden elhamarkodástól, de másrészt ismerje fel helyesen azon pillanatot, melyben sikerrel léphet fel. Neki minden fő és mellékkörülményt higgadtan kell

megfontolnia, mivel adatai nyújtják a bíróságnak azon anyagot, mely a tényálladék teljes kipuhatólására és kiderítésére szükséges.»

E néhány sorban igen sok foglaltatik és oly világosan érthetően van mondva, hogy az félre nem érthető s bővebb magyarázatot nem igényel; idézzük pedig utasításunk e néhány sorát azért, mert — mint az a jelen leírás bekezdésében is említettett — gyakran igen csekélynek látszó mellékkörülmények — ha azok figyelembe vétetnek és a helyes irányban kellő szorgalommal, óvatossággal tovább nyomoztatnak, mint a jelen esetben is történt, meglepő eredményre vezethetnek.

A fentebbiekben felsorolt büncselekmények kinyomozása folyó év június hó 13-tól július 22-ig tartott s e nyomozásban, **Szászvárosi István** hadnagy vezérése alatt, — hosszabb-rövidebb ideig — Nisztor György őrmester, Wischnich Gábor, Csoma Béla, Grünvald Adolf, Biró Mór, Kocsis György őrsvezetők, Matuz József, Kinda János, Soós Vendel, Román Miklós, Füleki István, Orbán Elek, Cserna Ferencz, Ferencz József, Kovács Barabás, József Izidor és Berszán Demeter csendőrök vettek részt és bár mindannyian teljes odaadással dicséretesen teljesítették kötelességüket, az elért siker oroszánrésze mégis Wischnich Gábor őrsvezetőt és Matuz József csendőrt illeti, kik mellé Csoma Béla őrsvezető, Kinda János, Soós Vendel, Román Miklós és Füleki István csendőrök mint az eredmény részesei méltán sorakoznak; — nevezettek a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított ügybuzgó, kötelességű és eredményes munkódásuk elismeréseül Honvédelmi Minister úr ö Nagyméltósága által dicsérő okirattal lettek kitüntetve és Belügyminiszter úr ö Nagyméltósága részéről Wischnich Gábor őrsvezető 60 frt, Csoma Béla őrsvezető 30 frt, Matuz József csendőr 50 frt, Kinda János, Soós Vendel, Román Miklós és Füleki István csendőrök egyenként 20—20 forintnyi jutalomdíjban részesítettek, Nisztor György őrmester, Grünvald Adolf,

Biró Mór őrvezetők, Orbán Elek, Cserna Ferencz, Ferencz József, Kovács Barabás és József Izidor csendőrök a ker. parancsnokság részéről nyilvánosan megdicsértettek.

III. A m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon csendőrségi jutalmazási alapból jutalomdíjat nyertek.

A m. kir. I. sz. csendőrkerületnél:

1. Keresztély Mózses őrmester	---	---	---	15	frt.
2. Boér József őrvezető	---	---	---	20	frt.
3. Csorja Barabás cz. őrmester	---	---	---	15	frt.
4. Szilvási Vidor cz. őrmester	---	---	---	15	frt.
5. Teleki Vilmos őrvezető	---	---	---	10	frt.
6. Balázsi István csendőr	---	---	---	10	frt.
7. Tamás Gergely csendőr	---	---	---	10	frt.
8. Groisz Mátyás csendőr	---	---	---	10	frt.

A m. kir. II. sz. csendőrkerületnél:

9. Bartha József cz. őrmester	---	---	---	15	frt.
10. Csala Sándor cz. őrmester	---	---	---	15	frt.
11. Háromszéki András cz. őrmester	---	---	---	15	frt.
12. Simon Péter cz. őrmester	---	---	---	10	frt.
13. Vischnich Gábor cz. őrvezető	---	---	---	15	frt.
14. Erm Antal csendőr	---	---	---	10	frt.
15. Nikoreszku József csendőr	---	---	---	10	frt.
16. Jeskó István csendőr	---	---	---	10	frt.
17. Bogity Bogdán csendőr	---	---	---	10	frt.

A m. kir. III. sz. csendőrkerületnél:

18. Halász József cz. őrmester	---	---	---	15	frt.
19. Soós Ferencz cz. őrmester	---	---	---	15	frt.
20. I. Nagy András cz. őrmester	---	---	---	15	frt.
21. Bodor Márkus őrvezető	---	---	---	10	frt.
22. Morocz József őrvezető	---	---	---	10	frt.
23. Kemény Samu őrvezető	---	---	---	10	frt.
24. Kraul József őrvezető	---	---	---	10	frt.
25. Payer Sándor őrvezető	---	---	---	10	frt.
26. Lázár Tivadar őrvezető	---	---	---	10	frt.
27. Perlaki Gyula csendőr	---	---	---	10	frt.

A m. kir. IV. sz. csendőrkerületnél:

28. <i>Jarzsemszky</i> Károly cz. őrmester	15	frt.
29. <i>Zsarkov</i> István cz. őrmester	20	frt.
30. <i>Fultz</i> Frigyes őrmester	15	frt.
31. <i>Sponták</i> Mihály csendőr	15	frt.
32. <i>Thurzó</i> Géza csendőr	15	frt.

A m. kir. V. sz. csendőrkerületnél:

33. <i>Schäffer</i> Jakab cz. őrmester	15	frt.
34. <i>Schmidt</i> Gyula cz. őrmester	15	frt.
35. <i>Fazekas</i> Lajos örsvezető	15	frt.
36. <i>Jelsavszky</i> István örsvezető	15	frt.
37. <i>Klein</i> Salamon csendőr	10	frt.
38. <i>Lucsenics</i> István csendőr	10	frt.

A m. kir. VI. sz. csendőrkerületnél:

39. <i>Csizmadia</i> János cz. őrmester	15	frt.
40. <i>Bán</i> Sándor cz. őrmester	15	frt.
41. <i>Palásti</i> János cz. őrmester	10	frt.
42. <i>Erdélyi</i> Béla csendőr	10	frt.
43. <i>Horváth</i> Sándor II. csendőr	10	frt.
44. <i>Jaksics</i> János csendőr	10	frt.
45. <i>Miklós</i> Péter örsvezető	10	frt.
46. <i>Hunyadi</i> Sándor cz. őrmester	10	frt.
47. <i>Schápy</i> János örsvezető	10	frt.
48. <i>Zadravec</i> Gábor csendőr	10	frt.
49. <i>Kollarics</i> József csendőr	10	frt.

A m. kir. horv.-szlav. csendőrségnél:

50. <i>Pešun</i> Mihály őrmester	25	frt.
51. <i>Pintar</i> János cz. őrmester	20	frt.
52. <i>Krpić</i> János örsvezető	15	frt.
53. <i>Sabljak</i> Ferencz csendőr	15	frt.

Tehát 1890-ik évi augusztus hó 18 án, mint Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb születése napján a jutalmazási alap kamataiból 53 altiszt és csendőr összesen 685 frtnyi jutalomdíjat nyert.

IV. A csendőrkerületi parancsnokságok által dicsérő okirattal láttattak el.

A m. kir. I. sz. csendőrkerületnél :

Boér József örsvezető (egy gyilkosság tettesének kiderítése és elfogásáért).

Simon Mihály örsvezető (egy embernek az árvizből való megmentéseért).

Szilvási Vidor cz. őrmester (egy tolvajbanda kézrekerítéseért).

Deák Gergely örsvezető (két gyilkosság, egy emberölés és egy lólopás tetteseinek kézrekerítéseért).

Kerestély Mózes őrmester (egy rablógyilkosság tettesének kinyomozásáért).

Szilvási Vidor és Csorja Barabás cz. őrmesterek (a sepsi-szt.-györgyi postarablás és gyilkosság tetteseinek hosszas és buzgó nyomozás folytán való kiderítése és kézrekerítéseért).

Kassay Aladár örsvezető (örsének jó rendben tartásáért és kiváló buzgalmaért).

Nagy Sándor csendőr (rablógyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Kovács György csendőr (fegyverhasználatkor tanúsított dicséretes magatartásáért).

Szőcs Mihály cz. örsvezető (egy gonosztevőnek meglövése és elfogásáért).

Grosz Mihály, Csuka Mátyás és Jóvián János örsvezetők (egy nagyobb pénzlopás tetteseinek kézrekerítéseért).

Csutak Sámuel és Paska Vazul csendőrök (egy tolvajbanda kézrekerítéseért):

Veres Pál csendőr (gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Brendörfer János, Tamási Péter és Tamás Gergely csendőrök (egy lótolvaj-szövetkezet tagjainak kézrekerítéseért).

Derner Ferencz örsvezető (árviz alkalmával tanúsított önfeláldozó tevékenységeért).

Szabó Mihály örsvezető (egy gyilkosság és egy rablás tetteseinek kézrekerítéseért).

A m. kir. II. sz. csendőrkerületnél:

Szabó András cz. örsvezető (egy betöréses lopás tetteseinek hosszas és fáradságos nyomozás folytán való kiderítéseért).

Gut Ferencz csendőr (két ízben veszélyes megtámadtatása alkalmával tanusított, bátor katonához és derék csendőrhöz illő magatartásáért és az általa eszközölt sikeres fegyverhasználatért).

Bohár Mihály cz. őrmester (gyilkosság tetteseinek kiderítése és elfogásáért).

Simon Péter cz. őrmester (ellopott 10 drb. ló megkerítése, az orgazda és tettesek kinyomozása és letartóztatása alkalmával tanusított ügyesség, buzgó és kitartó szolgálataiért).

Matuz József csendőr (mert bár egy veszélyes gonosztevő által éjjel orozva megtámadtatván súlyosan megsebesítettett, daczára veszélyes sebének lélekjelenlétét megtartva a megfutamodott gonosztevőt üldözte, ellene fegyverét sikerrel használta s magát ez alkalommal bátor katonához és derék csendőrhöz illő módon viselte).

A m. kir. III. sz. csendőrkerületnél:

Szutsu Péter örsvezető (a Rákos-Csabán 1889. évi augusztusban kiütött tűzvész körül tanusított gyors, észszerű, körültekintő és erélyes eljárásáért).

Tyeretyán Milos csendőr (egy betörési lopás ügyében folytatott nyomozás alkalmával tanusított észszerű, erélyes és körültekintő eljárásáért).

Székely Lehel őrmester (a Szilágy-Somlyón pusztított árvíz alkalmával a veszélyeztetett lakosságnak biztonságba helyezése körül kifejtett, veszélyt és fáradságot nem ismerő buzgalmaért).

Kökösi Bálint örsvezető, *Koncz Miklós*, *Katona József*, *Koszorus Imre* és *Mészáros József* csendőrök (5 rendbeli rablás és két rendbeli rablási kísérlet hét tettesének kiderítése és letartóztatása körül kifejtett ügybuzgó, tapintatos, erélyes és észszerű eljárásukért).

Szitár Mihály őrmester, *Lepárt József* és *Mik István* csendőrök (több rendbeli rablógyilkosság, gyilkosság és betörési lopás elkövetése után, fegyveres esavargóként a lakosságot rettegésben tartott egy gonosztevőnek letartóztatása körül kifejtett ésszerűség, erély és fáradhatlan buzgalmukért).

Bene Elek őrmester, *Halász Fülöp* őrsvezető (egy három tagból álló gyujtogató bandának kiderítése és letartóztatása körül kifejtett ésszerűség, erély és körültekintésért)

A m. kir. IV. sz. csendőrkerületnél:

Ráduly András őrsvezető (egy emberéletnek tűzhaláltól való megmentéséért).

Szilágyi János cz. őrmester, *Véges János*, *Boldizsár György* és *Zoltán Sámuel* csendőrök (több megye területén hosszú időn át tervszerűen üzött lopások 8 tettesének kiderítése és letartóztatásáért).

Mintó János őrmester (a csendőr legénység létszámának kiegészítését előmozdító buzgó és eredményteljes működéseért.)

Földes Sámuel cz. őrmester, *Csüri János* őrsvezető, *Reiner Bernát*, *Kántor Balázs* és *Nagy István* csendőrök (egy éveken át garázdálkodott, 15 főből álló rablóbandának nagy kitartással eszközölt letartóztatásáért).

Ruzsbasan András cz. őrmester és *Libhardt Ferencz* csendőr (a Svedlér községben dühöngött tűzvész alkalmával a közbiztonság és a tűz oltása körül tanúsított buzgó tevékenységükért).

Zsarkov István cz. őrmester (egy 200 főből álló ellenszegülő csoport lecsillapítása körül tanúsított higgadt és bátor magatartásáért).

Rózsási Lőrincz cz. őrmester, *Ratkovszki István* és *Varga Sámuel* csendőrök (a felső-mislyei tűzvész alkalmával tanúsított fáradhatlan tevékenységükért).

Valló István őrmester (mint segédoktató az őrsparancsnokságok részére kiadott mintakönyv szerkesztése körül és az oktatás terén kifejtett sikeres működéseért).

Huszár Kristóf őrmester (egy sertéslopást űző tolvajbandának észszerűen bevezetett, fáradságos nyomozás folytán történt letartóztatásaért).

A m. kir. V. sz. csendőrkerületnél:

Chovantsek Lajos őrsvezető (a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló és eredménydús működéseért és több rendbeli bűncselekmény tetteseinek kézrekerítéseért).

Fazekas Lajos őrsvezető (tűzvésznél tanúsított önfeláldozó magatartásaért).

Jelsavszky István őrsvezető (egy hirhedt gonosztevő és megszökött fegyencz kézrekerítéseért).

Ludányi József és *Német* András csendőrök (egy veszélyes gyujtogató kipuhatolása és letartóztatásáért).

Schäffer Jakab őrmester és *Klein* Salamon csendőr (tűzvésznél tanúsított önfeláldozó magatartásuk és egy nőnek a tűzből történt kimentéseért).

Makay József és *Králik* Pál csendőrök (Hizavy András fehérpataki lakosnak a megfagyás halálától történt megmentéseért).

Lucsenics István és *Csémy* Pál csendőrök (egy rablógyilkos kipuhatolása és kézrekerítéseért).

Takács János őrsvezető (egy 6 főből álló veszélyes tolvajbanda kézrekerítéseért).

Bartha János őrsvezető (egy hirhedt betörőbanda kinyomozása és letartóztatásáért).

A m. kir. VI. sz. csendőrkerületnél:

Pap Sándor őrsvezető (tűzvész alkalmával tanúsított erélyes, elszánt és önfeláldozó magatartásáért, mely által egy veszélyeztetve volt nőt megmenteni sikerült).

Gubola János őrsvezető és *Szekér* József csendőr, (a Steiner Fülöp szent-erzsébeti lakoson elkövetett rablás tetteseinek, továbbá egy évek óta körözött veszélyes fegyveres csavargónak kinyomozása és letartóztatása alkalmával tanúsított ügyes, igen buzgó és bátor magatartásukért).

Schápy János őrsvezető (egy 19 főből álló, rablást és számos más súlyos bűntényt elkövetett cigánybandának buzgó, kitartó és észszerű eljárás által történt kipuhatólásaért, miáltal letartóztatásukat lehetővé tette).

Bodri István csendőr (egy több rendbeli bűntény elkövetésével vádolt cigánycsapatra bukkanván, azt bátor fellépése által egyedül letartóztatta).

Varga Ferencz II. csendőr (ki a Koronczó községben dühöngött tűzvész alkalmával a vagyonmentés körül és a szenvedett égési sebek daczára a tűz tovaterjedésének meggátlása körül erélyes, buzgó és fáradhatlan magatartásával magának elvitázhatlan érdemeket szerzett).

Lovas Dániel és *Szobor* Agoston csendőrök (három veszélyes zsebmetszőnek igen észszerű és felette fáradtságos nyomozás után történt letartóztatásáért).

Kara Lajos, *Jaksics* János és *Farkas* József I. csendőrök (kik a Pakson dúlt tűzvész alkalmával, az emberélet és vagyonmentésnél nagy bátorságot, elszántságot és halálmegvetést tanusítva, kiváló eredményt értek el).

Leposa György csendőr (ki a Felső-Eörött dúlt tűzvész alkalmával az emberélet és vagyonmentésnél nagy bátorságot, elszántságot és halálmegvetést tanusítva kiváló eredményt ért el).

Czirják Mihály cz. őrmester (tűzvész alkalmával tanusított elszánt s erélyes magatartásáért, miáltal nagyobb bajnak elejét venni sikerült).

Dreschler István csendőr (a Kisbéren kiütött tűzvész alkalmával tanusított önfeláldozó, kiváló szolgálataért, melynek folytán az uralgott nagy szél daczára a tűz továbbterjedését meggátolni sikerült).

Achel Bertalan őrmester, *Fidesz* Frigyes és *Ranga* János cz. őrmesterek (a csendőr legénységi létszám kiegészítése körül 1889. évben tanusított kiváló buzgóságukért).

Badics László cz. őrmester (Turcsik István tolnai lakos gyilkosainak gyors kiderítése és letartóztatása

alkalmával tanusított igen ügyes, körültekintő és tevékeny magatartásáért).

*Kövéc*s Mihály és *Szládek* János csendőrök (kik egy veszélyes lótolvajt és az orgazdát észszerű és fáradhatlan buzgalommal keresztül vitt nyomozás folyamán kiderítették, letartóztatták és a lopott lovakat, kocsit és lószerszámot is megkerítették).

Török Mihály cz. őrmester (méltányolva az általa a közbiztonsági szolgálat terén elért szép eredményeket és kivált, hogy az utóbbi évben örskörletében előfordult súlyosabb beszámítás alá eső két lopás, két gyujtogatás és egy csalási esetet ritka ügyességgel kiderítette és a tetteseket a törvény kezére szolgáltatatta, egy emberöléssel vádolt egyénnek öngyilkosságát pedig megakadályozta).

Angyal Lajos cz. őrmester (ki kitartó buzgalma és észszerű eljárással párosult tevékenysége folytán a beremendi örskörletben előfordult több közbiztonsági zavart kiderített és a tetteseket elfogta, — alárendeltjeit pedig helyesen befolyásolta).

Fodor Mihály örsvezető, (ki a lefolyt év folyamán két gyilkosság és három nagyobb betörési lopás tetteseit fáradságosan gyűjtött adatok alapján kinyomozta, elfogta és az igazságszolgáltatásnak átadta, örsét pedig mindig pontosan és mintaszerűen vezette).

Horváth József, *Bognár* Jakab és *Hetyei* József csendőrök (a közbiztonsági szolgálat terén több ízben tanusított kiváló buzgóságuk, valamint fáradhatlan szorgalmuk és eredményteljes működésükért).

Bán Sándor cz. őrmester és *Becker* Ferencz csendőr (egy pénzhamisító banda bűnös üzelveinek kitünő szakértelemmel eszközölt felderítése és a tettesek letartóztatása, valamint a bűnjelvények megkerítése iránt tett intézkedései alkalmával tanusított ügyes és körültekintő magatartásukért).

Weisz Lázár Lipót cz. örsvezető, *Jaksics* János, *Ruzsics* Antal és *Takács* János II. csendőrök (a Tolna- és Fejérmegyében garázdálkodott két igen veszélyes, felfegyverkezett csavargónak kinyomozása

és letartóztatása körül tanusított ügyes, buzgó, bátor és elszánt magatartásukért).

Kovács János cz. őrmester, *Ürge* Ferencz őrsvezető, *Kustos* István cz. őrsvezető, *Madarász* János, *Baragh* Imre és *Sterk* Béla csendőrök (egy messze elágazó, jól szervezett lótolvajbanda kinyomozásában a nyomozást vezető szakaszparancsnok intézkedéseinek keresztülvitelében tanusított kiváló buzgalmuk és fáradhatlan, eredményes tevékenységükért).

Palásti János cz. őrmester, *Vass* János őrsvezető, *Purkár* Gergely és *Marton* Gyula csendőrök (kik a *Fischl* Jakab boglári lakos kárára elkövetett nagy betörési lopás tetteseit két Budapestről kiutasított veszélyes betörő személyében, sok ügyesség és lan- kadatlan buzgalommal kinyomozták és letartóztat- ták, alopott tárgyak legnagyobb részét pedig 8000 frt értékben megkerítették).

Miklós Péter őrsvezető és *Pápai* Gyula csendőr (egy lótolvajnak letartóztatása és a lopott lovaknak megkerítése alkalmával tanusított ügyes és fárad- ságot nem ismerő, buzgó magatartásukért).

Kósa József őrsvezető (ki a VI. sz. csendőrkerület fen- állása óta minden alkalommal önfeláldozó és ernye- detlen buzgalmat, fáradhatlan tevékenységet és becsü- letes törekvést tanusítva a közbiztonsági szolgálat terén számos szép eredményt mutat fel).

Steger Vendel csendőr (a Tömördön 1890. már- czius 25-én kiütött nagy tűzvész alkalmával tanu- sított önfeláldozó és buzgó működéseért).

Csizmadia János cz. őrmester (ki rendkívüli ügyes- séggel, higgadt megfontolással és tervszerűleg vezetett, fáradságos nyomozás folyamán egy öt tagból álló veszélyes tolvajbandát, melyre 31 részben közön- séges, részben betörési lopás bizonyult, kipuhatolt és az igazságszolgáltatás kezébe szolgáltatott).

Horváth Pál csendőr (egy betörő tolvajbanda ész- szerű és igen ügyes, — 131 órai — fáradságos nyomo- zás után történt kézrekerítéseért, mely alkalommal a betörésből származó számos bűnjelt is felfedezett).

Takács Antal örsvezető (ki kitartó, lankadatlan buzgalom, odaadó igyekezet és leleményes utánjárás-sal két gyujtogatás, rablás és gyilkossági kísérletben bűnös gonosztevőt letartóztatott).

Czike Sándor őrmester (hosszas csendőrségi szolgálata alatt tanusított fáradhatlan buzgóságaért, kitartása és önzetlenségeért, valamint sokoldalú eredményes működéseért).

Szigeti György cz. őrmester (az Iharos-Berény községben 1890. évi július hó 11-én kiütött tűzvész-nél tanusított önfeláldozó és buzgó működéseért).

Tánczos Mihály örsvezető (az 1890. évi augusztus hó 4-én Berzencze községben kiütött tűzvész alkal-mával tanusított bátor és önfeláldozó magatartásaért).

V. A csendőrkerületi parancsnokságok által nyilvánosan megdicsértettek.

A m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

Gotthárd János csendőr (gyilkosság kiderítése és a tettes elfogásaért).

Jenáki János, *Kádár* István, *Paul* András és *Barabás* Sándor csendőrök (számos bűntény felderítése és a tettesek kézrekerítéseért).

Benedek András csendőr (rablógyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Teleki Vilmos örsvezető, *Balássi* István, *Tamás* Gergely és *Groisz* Mátyás csendőrök (postarablás és gyilkosság tetteseinek kinyomozása és elfogásaért).

Varga Ferencz csendőr (rablógyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Török Dániel cz. őrmester (örsének jó rendben tartásaért).

Kedves István cz. őrmester (lólopás tetteseinek kinyomozása és elfogásaért).

Kiss Áron örsvezető és *Pap* Sándor csendőr (pénzlopás és ökörlopás tetteseinek kézrekerítéseért).

Stanga Ödön, *Goldstein* Farkas és *Jerasek* Károly

csendőrök (árvíz alkalmával tanusított dicséretes tevékenységükért).

Farkas István II. csendőr (gyilkosság tetteiseinek kinyomozása és elfogásaért).

Brateán Ferencz csendőr (egy lótolvaj szövetkezet kinyomozása és elfogásaért).

Gross Frigyes őrmester, *Csibi* Tamás őrsvezető, *Brenndörfer* János, *Csiki* Sándor, *Tamás* Elek, *Bernád* István, *Galicza* András, *Lőrincz* Sándor, *Pitters* György és *Neb* Sándor csendőrök (mivel az örsön 1 év alatt 135 tényvázlattal 208 letartóztatott törvénytörtő adatott át a hatóságoknak).

Márk Mihály, *Kovács* Antal és *Szöcs* Lajos csendőrök (árvíz alkalmával tanusított dicséretes tevékenységükért).

Csomafái László csendőr (gyilkosság tetteiseinek kinyomozása és elfogásáért).

Kacsó Sándor, *Benoczky* János és *Kocsis* Domokos csendőrök (rablás tetteiseinek kézrekerítéseért).

A m. kir. II. számú csendőrkerületnél :

Fischer Jakab, *Tosity* Vladimír, *Mátéfy* Domokos, *Bartalics* András, *Schwach* József, *Szász* Márton és *Szász* István (a közbiztonsági szolgálatban tanusított sikeres működésért).

A m. kir. III. számú csendőrkerületnél :

Navratyil László és *Székely* József csendőrök (a Rákos-Csabán 1889. évi augusztus hóban pusztított tűzvész alkalmával kifejtett kiváló buzgalmukért).

Berky Elek csendőr (egy nagyobb mérvű betörési lopás eredményes nyomozása alkalmával kifejtett észszerű, tapintatos és ügybuzgalomra valló tevékenységeért).

Takács Pál és *Péter* József csendőrök (egy öt főből álló tolvajbandának elfogása körül kifejtett erélyes, körültekintő és ügybuzgó tevékenységükért).

Szalay József, *Nyika* Luka és *Lampert* Lajos csendőrök (a Szilágy-Somlyón pusztított árvíz alkalmával

a veszélyeztetett lakosságnak biztonságba helyezése körül kifejtett kiváló buzgalmukért).

Hanas Zakarias csendőr (egy három tagból álló gyujtogató bandának kiderítése és letartóztatása körül kifejtett észszerűség, erély és körültekintésért).

A m. kir. IV. számú csendőrkerületnél:

Pántlik János, Szilágyi János cz. őrmesterek, *Kohnt Ferencz, Schmidt Ernő* és *Zoltán Sámuel* csendőrök (egy gyilkosság tettesének, fárasztó és ügyes nyomozás folytán történt letartóztatásáért).

Mucsi István őrmester, *Batizai Péter* és *Ördög Miklós* őrsvezetők (a csendőr legénység létszámának kiegészítését előmozdító eredményteljes működésért).

Pázmányi Kálmán őrmester és *Németi Pál* csendőr (tüzeset alkalmával tanúsított dicséretre méltó tevékenységükért).

Debreczenyi György és *Szabó Sándor* csendőrök (egy 200 főből álló fellázadt munkás csapat lecsillapítása körül tanúsított bátor és higgadt magatartásukért).

Csiki Mózes csendőr (egy sertés tolvajbanda kiderítése és letartóztatásáért).

Pál János őrsvezető, *Német János* és *Juhász Márton* csendőrök (tűzvész alkalmával a tűz eloltása körül tanúsított hasznos működésükért).

Jarzsémszky Károly cz. őrmester, *Dargó István, Bogdán József, Kovács István* és *Propper Gyula* csendőrök (az Amerika felé útban volt nagyszámu engedély nélküli kivándorlók letartóztatásáért).

Batizai Péter őrsvezető, *Schleier József, Pálfi János* és *Faragó György* csendőrök (tűzvész alkalmával a vagyonmentés körül tanúsított kiváló szolgálatukért).

A m. kir. V. sz. csendőrkerületnél:

Kovács Albert őrsvezető (tűzvésznél tanúsított jeles magatartásáért).

Klebercz Sándor, Kovács Lajos őrsvezetők és *Oszt-*

ruzslik Márton csendőr (tűzvész eloltása körül teljesített buzgó és odaadó szolgálatukért).

Száva Sándor és *Wolfshörndl* Mihály csendőrök (egy megszökött fegyencz és hirhedt gonosztevő elfogása alkalmával tanusított buzgó és bátor eljárásukért).

Czére Mihály és *Wolfshörndl* Mihály csendőrök (több lopási eset kiderítése és a tettesek letartóztatásaért).

Dani Lajos és *Sóka* József csendőrök (tűzvész alkalmával az oltás körül véghezvitt segélykezésük és magatartásukért).

Tekeres Lajos, *Popovics* Pál, *Tóth* István, *Makkay* Lázár, *Uhittil* István, *Spáán* István, *Balogh* Lajos, *Wagner* János, *Schwarcz* István, *Gräef* Vilmos, *Soos* Ferencz örmesterek; *Zatykó* György, *Vincze* Géza és *Balogh* Mihály örsvezetők (a csendőr legénység létszámának kiegészítése körül tanusított szorgalmuk és buzgalmukért).

Zarach Terencz és *Brenyó* István csendőrök (egy nagyobb mérvű betörési lopás tetteseinek kézrekerítéseért).

Matusek András és *Jamriská* Pál csendőrök (egy betörési lopás tetteseinek kinyomozása és letartóztatásaért).

Jakab Ferencz és *Jamriská* Pál csendőrök (tűzvész alkalmával tanusított tevékenységükért).

Karéba Pál örsvezető (tűzvésznél a rend fentartása és a gyujtogató kinyomozása alkalmával tanusított tevékeny és buzgó szolgálataért).

Farkas Vazul és *Ladányi* János csendőrök (egy több tagból álló tolvajbanda kézrekerítéseért).

Butyka László örsvezető, *Pomsár* Lajos és *Szladek* Mihály, valamint *Békési* Imre csendőrök (tűzvész alkalmával tanusított buzgó és tevékeny szolgálataukért).

Kiska Bálint, *Kosztyál* János, *Tóth* Ágoston és *Laczkovics* Imre csendőrök (egy több tagból álló tolvajbanda kinyomozása és letartóztatásaért).

A m. kir. VI. sz. csendőrkerületnél:

Boday István cz. őrmester (a Bicske községben dúlt tüzesetek alkalmával tanusított erélye és ügyeségeért).

Varga Vincze cz. őrmester és *Bernát Flóra* csendőr (kik a Pakson dúlt tűzvész alkalmával a mentési munkálatokban való erélyes részvétel és önfeláldozó tevékenységükkel magukat kitüntették).

Vuxán Szilárd cz. őrmester (ki a Felső-Eörött dúlt tűzvész alkalmával a mentési munkálatokban való erélyes részvétel és önfeláldozó tevékenységével magát kitüntette).

Pongrácz Mihály csendőr (tűzvész alkalmával tanusított fáradhatlan és derék magatartásaért).

Gábriel Alajos örsvezető, *Németh Sándor I.* és *Kubovics Lajos* csendőrök (tűzvész alkalmával tanusított fáradhatlan, körültekintő, ügyes és derék magatartásukért).

Lollok Lajos, *Mantsch Gusztáv*, *Borbély István*, őrmesterek, *Gergely György*, *Börzsei János*, *Szöcs Mihály*, *Moldován Sándor*, *Kovács János*, *Németi József*, *Hunyadi Sándor*, *Simokai Jakab*, *Pápai József*, *Moncz Sándor* cz. őrmesterek, *Hirschler Vilmos*, *Varga Sándor* és *Gábriel Alajos* örsvezetők (a csendőr legénységi létszám kiegészítése körül 1889. év folyamán tanusított buzgóságukért).

Pap Sándor örsvezető, *Weichsel Sándor*, *Jaksics János* és *Horváth Sándor* csendőrök (egy rablógyilkosság tetteseinek kinyomozásánál tanusított kiváló buzgalmuk és sikeres közreműködésükért).

Szalay Ferencz és *Pintér József* csendőrök (a bere-mendi örskörletben előfordult több rendbeli közbiztonsági zavar kiderítése és a tettések letartóztatása körül tanusított kitartó buzgalmuk és kötelességű magatartásukért).

Gombócz János, *Erdélyi Béla*, *Valis Antal* és *Krausz Sámuel I.* csendőrök (egy fejmegyei uradalomban a tulajdonos kárára évek hosszú során át üzött nagyobb mérvű rendszeres tolvajlás tetteseinek kinyo-

mozásában fáradságot nem ismerő, kiváló buzgalommal való eredményes közreműködésükért).

Katona Imre csendőr (egy öt tagból álló veszélyes tolvajbandának kipuhatolása és az igazságszolgáltatás kezébe szolgáltatás alkalmával eredményesen közreműködött).

Kovács György csendőr (ki egy betörő tolvajbanda kézrekerítése és a bűnjelvények megszerzésénél fáradságot nem ismerő buzgalommal, igen ügyesen és eredménynyel közreműködött).

Szántó István cz. örsvezető, *Németh* Mihály és *Bodás* Imre csendőrök (kik két veszélyes gyujtogatás, rablás és gyilkossági kísérletben bűnös gonosztevőnek kipuhatolása és letartóztatásánál lankadatlan buzgalom és odaadó igyekezettel sikeresen közreműködtek).

Kovács János örsvezető és *Gévay* János csendőr (azért, mert ügyes eljárásuk által két egyént, kik hamis bankjegyek gyártását kísérelték meg, kipuhatoltak és a bűnjelvényeket is kézrekerítették).

Tanai Antal örsvezető, *Kazó* György és *Blavics* Ferencz csendőrök (a Rohoncz községben 1890. márczius hó 1-én kiütött tűzvésznel tanusított önfeláldozó és sikeres működésükért).

Pap Sándor örsvezető, *Jaksics* János és *Bernát* Flóra csendőrök (egy betörési lopás tetteseinek kiderítése és ezek közül többeknek letartóztatása alkalmával tanusított odaadó buzgó magatartásukért).

Roch Károly cz. őrmester és *Márx* János csendőr (a felsőlövői tűzvész alkalmával tanusított derék magatartásukért).

Andrecsák Román és *Fodor* Miklós csendőrök (az 1890. augusztus 4-én Berzencze községben kiütött tűzvész alkalmával tanusított dicséretes tevékenységükért).